

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ARAK
Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak; egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár, 25-15 Pengő, 10-6 Doilár.

Végre a munkáspárt is a helyes úton jár...

A luzerni kongresszus egyhangulag magáévá tette a Mizrachi vallási követeléseit

Vita nélkül ment keresztül a Mizrachi javaslata — A Hisz' d'uth öökén' szavazta meg a Mizrachi indítványait — A béke és egység egyében ért véget a kongresszus — A szombat megtartása, mint a világszervezet célkitűzése

Lapunk legutóbbi számában részletesen foglalkoztunk a Mizrachi állásfoglalásával a XIX. cionista világkongresszuson. Megirtuk, hogy most hosszú évek meddő harcai után a Mizrachi erélyesen lépett a porondra. Meg kell állapítsuk, hogy kellő időben lépett fel a Mizrachi. Most olyan volt az erők beállítottsága, hogy döntő faktor lett a Mizrachi és a kongresszus nem mondhatott le arról az erőről, amelyet a vallásos zsidóságnak ez a sok heroikus harcot megvívott, előretolt cionista élcsapata jelent a mozgalom szempontjából kifelé és befelé egyaránt.

A cionista világszervezet egyes csoportjaival egy soklevelű virághoz hasonlít, amelynek egyes szirmjai elhajolhatnak egymástól, de a tőnél mindig találkoznak. Amikor nincsen kongresszus, akkor rendszerint mindjobban eltávolodnak egymástól ezek a szirmok, viszont a kongresszusnak éppen az a legfőbb feladata, hogy összehozza, egybehangolja ezeket az elhajlásokat. Most, hogy a revizionisták nemcsak elhajlottak, hanem le is hullottak a termőfáról, nem engedhette meg a szervezet egy percre sem, még a gondolatát sem annak, hogy a Mizrachi is elveszzen számára, mert az végzetes lehetett volna a felépítésnek ebben a mai ritmusában. A mozgalom legfőbb célja, gyökere és alapja, a zsidó ország felépítésének grandiózus gondolata. A végcél: hogy egy zavartalanul kidolgozott, önálló életet élő állami organizmus keretein belül éljenek a zsidó milliók, saját földjükön, saját nyelvükkel, abban az országban, amely őket két évezreddel ezelőtt elbocsájtotta magától, mint jó szülő rossz gyermekével teszi. Most megtér a rossz gyermek. A visszatérés metódusai körül lehetnek nézeteltérések. De egyetlen egy pontban nem lehet és nem szabad véleménykülönbözetnek lenni. Ez az alap, amelyen az egész zsidó építmény nyugszik. És ez: a vallásos gondolat. Az a tő, amelyből a különböző levelek kihajtanak.

Csak egy gyökérből táplálkozhatnak. És ez: a vallás mély talaja, amelyben népi létünk gyökeredzik, az a fundamentum, amely évezredek óta a színai hitben szívja nedvűs táplálékát. S ha a kétezer éves galuti tétovázás, martirium után a rég elhagyott otthonba kerülünk vissza, mi sem ter-

mészetesebb, minthogy az alapot, amelyből és ahonnan kiindultunk nem nélkülözhetjük, mert ha igen, úgy feltartóztatlanul katasztrófa felé sodródna népi ujjászületésünk.

1904-ben alakult meg a Mizrachi Világszervezet és azóta minden erejével azon munkálkodik, hogy a cionista szervezetben belül elismertesse a vallási tételek alapvető postulatumait. Ma, amikor ez a harc első nagy győzelmét aratta, legnagyobb csodálatunkat kell kifejezzük ama heroikus munka felett, amelyet a Mizrachi kifejtett. Micsoda bámulatos türelemmel, kitartással folytatta harcát. Sok megszegyenyítést kellett elszenvedjen, sokszor kellett volna csüggedten letegye a harci fegyvert, azt a harcot kellett volna feladja, amelyet testvér ellen folytatott, szeretettel, a Tóra nevében. És a Tóra győzött. Mennyit öröködött, mennyi ideig szenvedett és osztotta a középpártok szomorú sorsát, amelyet minden oldalról csak támadnak. Csak az adott és adhatott kitartást a Mizrachi számára, hogy igaz ügyet képvisel. A legigazságosabb ügyet.

Kétségtelen, hogy rendkívül nagy horderejű a luzerni kongresszus határozata, amely szerint ezentul minden olyan intézmény, amelyet közpénzből tartanak fenn, feltétlenül respektálja a szombati nyugalmat és a rituális előírásokat. Tudjuk jól, hogy ezzel még nem tudjuk megvalósítani azt, hogy minden egyes zsidó vallásos legyen a Szentföldön. De hol van ez? És mikor volt ez így. Fontos és életbevágó, hogy intézményeiben mindenkor respektáltassék a zsidóság minden rituális alapvető tétele.

És mindenkor és mindenfelé, minden pártállású cionistának legfőbb elve kell legyen, hogy az intézmények vallásosak legyenek. Ezzel milliónyi vallásosok hű zsidót meg lehet nyerni az országépítésnek. És ami ennél is fontosabb, meg lesz az a fundamentuma Palesztina építésének, amely nélkül nincs erkölcsi bázis és nincs ragyogó jövő.

A luzerni kongresszus történelmi ülése és határozata.

Augusztus 27-én, esti ülésén a Népszövetség mandátumbizottsága képviselőjének, Catastininek francia nyelvű üdvözlő be-

széde után dr. Nahum Goldmann alelnök kért szót és kijelentette, hogy olyan indítványt tesz, amelyet kér azonnal megszavazni. Az indítvány a következő:

„A XIX. cionista világkongresszus jóváhagyja és megszavazza az AC.-nak a múlt évben Jeruzsálemben hozott határozatát, amelyben elhatározták, hogy a szombati szünnapot kötelező erővel elrendelik, valamennyi intézménynél és a mezőgazdasági kolóniákon, iparban és kereskedelemben. Sem szombaton, sem zsidó ünnepnapon nem fognak dolgozni. A kongresszus megbizsa a cionista exekutívét, hogy örködjön a végrehajtás keresztülvitelén.“

Dr. Chaim Weizmann a nyilatkozat felolvasása után csak annyit mondott, hogy nem szabad szót szaporítani. Kérem szavazni felállással. (Mindenkinek feláll és szavaz.) Dr. Weizmann konstatálja, hogy a javaslatot elfogadták.

Dr. Hoffmann Jakab frankfurti főrabbi a mizrachisták egyik vezére méltatja az esemény jelentőségét és bejelenti, hogy ezentul a Mizrachi résztvesz intenzíven a kongresszus munkájában. Első eset — mondja Hoffmann — a cionista kongresszusok történelmében, hogy egy indítványt ilyen egyhangúan és minden frakció közbejöttével szavazzanak meg. Kétszeresen örvendetes, hogy a munkás-frakció is szabad akaratából és nem oktroyal szavazta meg lelkesen a javaslatot.

Weizmann professzor, elnök bejelenti, hogy a kongresszus ezutal egy rendkívül fontos határozatot hozott. Reméljük, hogy a hosszantartó tárgyalások után történt meg egyezés minden irányban érezetnő fogja jó hatását. Hosszantartó és alapvető lesz ezentul az egyetértés a pártok között, mert nagyon lényeges kérdésben állapodtak meg most. Ezért az elnökség nevében üdvözlö a kongresszust és köszönetét fejezi ki a hozott határozatokért.

Ezekután bejelenti Goldmann dr. alelnök, hogy Rav Meir Berlinit, mint a Mizrachi képviselőjét, az elnökségbe beválasztották.

Igy folyt le az ülés és ezután folytatták a kongresszusi vitát. A Mizrachi döntő győzelmet aratott. A szombat után kell következni a hivatalos konyhák feltétlen respektálásának és minden közintézménynél a vallásos tétéles törvényei tiszteletének. Ma már tul van a cionista ifjuság is azon, a Sturm und Drang korszakon, amikor azt hitte, hogy országot építeni csak a legvadabb eszmékkel lehet és minél jobban negligálják a vallási „retrogád“ törvényeket, annál nagyobb elárral lehet falakat huzni, vagy vetni és aratni.

Ezekben az ünnepélyes órákban mondjuk, hogy a jobb zsidó jövő legbiztosabb záloga éppen a luzerni határozat lesz, amely újabb erkölcsi, de még anyagi erőkhöz fogja juttatni a zsidóságnak heroikus erőfeszítését, amelynek végcélja: Erec Jisrael, lam Jisrael al pi torat Jisrael.

A legönteláldozóbb főrabbi halála...

Meghalt Rav I. L. Kook, Palesztina országos főrabbi

**A világ zsidóságának osztatlan részvéte kíséri
a 70 éves korában elhunyt grandrabbit utolsó
utjára**

A világ zsidóságának nagy halottja van. Vasárnap meghalt Jeruzsálemben A. J. Kook, akit világszerte általános tisztelet és becsülés övezett. Rendkívüli egyéniség volt, aki lenyűgöző egyéniségével, páratlan tudásával, a zsidó közösségért való önfeláldozásával a legnagyobbak között is első volt. Kook főrabbi a vallásos zsidóság egyik legnagyobb alakja tart meg őseihez. A palesztinai zsidóság vallási feje volt, a jisuvnak harminc esztendő óta egyházi vezére és irányítója. Az újjáébredő zsidóságnak nagy alakja volt, első grand-rabbinja, aki tul minden kicsinyes ségen, tul minden hétköznapiasságon, próféta, látnoki erővel érezte azt a történelmi determinációt, amely a mai generációt szemelte ki arra, hogy újjáépítse a kétezereves gálat után őseink elhagyott földjét. Nem csak főpapi hivatásában volt rendkívüli, hanem oly páratlan emberi értékeket revelt, amelyek predestinációt jelentettek számára. Ezt az elhivatottságot érezte ő és képességeit égi jelnek tekintette, amely súlyos és nehéz feladatokat rótt rá. Ezért volt az, hogy amikor az ortodox rabbi nagyrésze a teljes elítélés álláspontján volt, az új zsidó emigrációval szemben, akkor ő bátran kiállt az új nagyszabású alija mellett. Voltak ellenzői és voltak kritikusai, kartársai és kortársai körében, de ez egy pillanatra sem tántorította el őt attól, hogy szívvel-lellekkel ne álljon az újjáépítés szolgálatába. Kook főrabbi nem volt a kicsinyes hétköznapi ember, hanem harcos életének minden mozzanatával igentelje volt egy magasztos gondolatnak és minden erejével azon dolgozott eredményes életében, hogy egy nevezőre hozza a zsidó életet legjobban meghatározó vallási téziseket, az újjáébredő nemzeti szellem adottságaival. Kook főrabbi most hetven éves korában megtért őseihez. Nagy veszteség ez valamennyiünk számára, akik küzdelmes életünk és vajudó népi reneszánszunk eme lázzal tellett korszakában, az üldözések és megadások óráiban és az országépítés magasztos perceiben jobban vágyódunk nagy és elhivatott vezérek után, mint bármikor könnyel és vérrel telített történelmünk folyamán.

Kook főrabbi élete.

A nagy rabbi és a kiváló tudós 1866-ban született a kurlandi Griva községben. 1886-ban rabbi lett Semelben, majd a litvániai Bauskban. Apja, Salamon, Zalmen, Hakohér idejében felismerve gyermeke kiváló képességeit. Ő volt első tanítója. Majd később különböző jesivákon tanult, és már fiatalon feltűnt elmélyülő tudásával. Eljáhu Dávid Theomin panevitzki dajen kéze alatt fejezte be ifjúkori tanulmányait és tőle nyerte rabbi képesítését is. Majd elvette feleségül tanítójának és mesterének leányát. 1903-ban hívták meg jaffai főrabbinak és ettől az időtől számitódik palesztinai működése. 1916-ban Londonba hívták a „Machziké Hadász” hitközség főrabbiának és élénk tevékenységet fejtett ki a Balfour-deklaráció idején, annak megvalósítása érdekében és akkor bocsájtotta ki felhívását a „Jeruzsálem szervezet” megalkotására. Háboru után a jeruzsálemi dskenáz hitközség főrabbi lett s 1921-ben a bész din hagodal elnöke. Egy évre rá megalakította a Jesiva-merkazit-olamitot, amely azóta az ő vezetése alatt működött. Mindenkortartóan dolgozott az egységes palesztinai Knesset-Jiszrael érdekében és vezéregyénisége volt a régi és új településnek Palesztinában. Közel állott a Mizrachéhoz és számos

tanulását adta annak, hogy ki áll a cionista ideálokhoz.

MŰVEI.

Palesztinai első tartózkodásának idejében a zsidó kolonizációval összefüggő vallási kérdéseket kodifikálta, így a „Miszert” és smittát a mai időknek megfelelő interpretálásban. Majd kiadta 1925-ben „Chevesch peer” c. munkáját. De még 1907-ben az Echedar című művét, 1910-ben a Sabath Hareec munkáját. „Eder Hajekor” (Jaffa 1906), Rabbi Elia Dávid Rabinovitz Tumim méltatását „Rosmillin” címen, Oroiban a kabalisztikus alapszavakat, majd Orot Hatesuva c. a zsidó reneszánsz fontosságáról, végül Iggrot Reaja címen összegyűjtött leveleit.

Jellemző epizód.

Számos kiemelkedő epizódja volt a nagy rabbi életének. Híres volt az az esete, amely Wauchope kormányzóval történt.

Epanaszolta a kormányzónak, hogy az angol közegek milyen kimélettelenek az egyes zsidó bevándorlókkal szemben. Amikor a főkormányzó azt válaszolta, hogy illegális bevándorlókról van szó, akkor Kook főrabbi azt válaszolta, hogy csak illegális törvények vannak, de nem illegális zsidók a zsidó Palesztinában. Vagy amikor felhívta a zsidó ifjúságot, hogy ne látogassák péntek este a mozikat és felhívásának kevés eredménye mutatkozott, akkor maga odaállt a mozi bejárata elé és így jelenlétével eltérítette az ifjúságot a mozitól. Amikor a mozi nemzsidó tulajdonosa szólt a rendőrnek, hogy akadályozza meg azt, hogy a főrabbi ott álljon, akkor a rendőrnek felmutatta igazolványát, amely szerint, Kook az angol hadsereg tartalékos ezredese, rangját a háboru alatt kapta. A rendőr szalutált — és a zsidó fiuk azóta nem járnak péntek este a jeruzsálemi moziba.

Legérdekesebb élmények egyike volt amikor Kook főrabbi irt szombat. Az eset megérdemli, hogy most halála idején felelevenítsük, hiszen az utókor legendákat fog szőni ebből.

Kezdjük egy háborus élménnyel.

A zsidó légióban szolgált egy fiatal lelképásztor, egy Falk nevű, hadnagyi rangban. Egy éjszaka, amikor az Eiraim hegységben a legerősebb volt a tüzelés, a zsidó légió és a török hadsereg között, akkor is ott volt az első tűzvonalban Falk, a lelképásztor. Pather son ezredes, aki a légió parancsnoka volt Falknak parancsot küldött, hogy mint tábori lelkész ne vegyen részt a tűzvonalbeli harcokban. De Falk kijelentette, hogy maradni akar. Ez a Falk tanítványa volt Kook főrabbinak. Csodákat mesélt Kook főrabbirol. Tiszteletérzés, odaadás, áldozatkészség csendült ki szavaiból. Csak aki ennek a fiatal rabbinak enthuzaiztikus lelkesültségét hallotta, ahogyszóval Kook főrabbirol, tudja megérteni azt a hősiességet, ahogya zsidó ügyeket védte a palesztinai zsidóság nagyrabbi.

Csak az tudja megérteni, hogy amikor jött az 1920 évi pogrom és elhangzottak a részrehajló ítéletek, a zsidó önvédelmi csapatok ellen, akkor mit is tett Kook főrabbi. Szombat volt, amikor a bátor harcosok elleni halálos ítélet elhangzott, Kook főrabbi a „Churva” templomban imádkozott. Megszakította imáját, papírt és tentát kért és az első volt, aki aláírta a tiltakozást az ítéletek ellen. Miért tette ezt szombaton? Hiszen ha másnap irta volna alá sem lett volna még késő.

De meg lehetett érteni az ügy jelentőségét. Ahogy a híres berdicsevi Rabbi Lévi Jicchok így szólott felindultan a Mindenhatóhoz: „Uram, vessél ennek véget! Egy gyermek beszél Atyjához, hogy vigyázz Atyám, világod teli van igazságtalansággal és azt akarod talán, hogy a Te szombatodat úgy tartassuk meg, mintha misem történt volna? Nem Atyám, ilyen szombatra Neked nincs szükséged. Én, Rabbi Lévi Jicchok, vagy én, rabbi Abrahám, a Te fiad és szolgálód, megszegem a szombatot, hogy tiltakozzam mindaz ellen, ami a világon történik.”

Ilyen precedens után nem lehet csodálkozni, hogy Kook is ilyenképpen akart tiltakozni az elhangzott halálos ítéletek ellen. Kook mindenkor tisztelettel adózott a bírának és éppen ezért vehette magának a bátorságot, hogy erőlesen tiltakozzon az ártatlan emberek halálos ítélete ellen.

A Stavsky-perben is nagy és jelentős szerepe volt.

Kook főrabbi a Stavsky perben is felémelte tiltakozó szavát. És szavának mindenkor nagy sulya volt, olyan körökben is, ahol döntőleg befolyásollák az eseményeket. Kook békés eszközökkel valósgos forradalmat szított ebben az ügyben, amely az ifjúságra is hallatlan kihatással volt. Bátran lehet mondani, hogy a híres Stavsky per kedvező kimenetelében az oroszlátrész Kook főrabbit illeti meg, aki ugyanolyan bátran és megnemalkuvóan harcolt a halálra ítélt ember életéért, mint tette ezt az 1920-as pogromok idején.

Kook főrabbi utolsó napjai és utódlása.

Nem mulaszthatjuk el még megemlíteni, hogy Kook főrabbi hosszú idő óta betegeskedvén, hozzátartozói és az egész palesztinai jisuv aggodással nézte halódását. Amikor látták, hogy állapota már nagyon súlyos, Londonból külön repülőgépen hozattak hírneves professzorokat hozzá, akik azonban a Végzet utját nem tudták az orvos-tudomány eszközeivel tartóztatni. Sokszáz templomban imádkoztak, könyörögtek életéért, de nem volt már segítség.

Azt is el kell mondjuk, hogy élete alkonyán, dacára annak, hogy a palesztinai munkásság imádság szerette és ami még több, tisztelte is az ősz grand-rabbit, mégis volt bátorsága szembeszállani velük, amikor a Histadrut harcolt a Mizrachi ellen, a kóser konyhák ügyében. Kook főrabbi nyíltan hangzott, hogy a munkás közös konyhák „tréfók” és minden erejével azon volt, hogy a konyhák kóseriségét keresztül vigye. Talán halála előtt megadatott neki a nagy hord erejű döntés hírének vétele, hogy a luzerni kongresszus elfogadta a mizrachi követeléseit. A szombat szentsége helyredáll a zsidók országában és ebben nagyrésze van a most elhunyt gaonnak, minden idők egyik legnagyobb tekintélyének.

Az utódlás kérdésében nagy vitákra és harcokra van még kilátás. Ha Rav Duschinsky nem exponálta volna magát az utóbbi időben egy irányban erősen, akkor lehetővé vált volna, hogy az ő személye is kombinációba kerüljön. De mert az ortodox megosztódás mellett kötötte le magát, valószínűleg valamilyen litvániai rabbinagyságot fognak az elhunyt helyére választani.

Egy kiváló ember és egy nagy szellem költözött el az élők sorából. Zécher cadik livrocho.

Vizóra-aknát

és mindenféle bádagos- és vízvezeték felszerelésimunkát **szakszerűen, legolcsóbban** végez

Grünfeld Str. Vlahuța No. 13.

Kérjen árajánlatot!

Aki „Juda Oroszlániát“ az ölében fordozta...

Inger Soliman, volt szomáli alkirály, az abesszin zsidók életéről Meghalt a bihormegyei emir, aki hadvezér volt Abessziniában

A napilapok részletesen megírták Inger Szoliman ibn Abdullah szomáli emir életrajzát és hirtelen halálát, aki évtizedekkel ezelőtt fejedelem volt Szomáliában és keresztül kasul utazott Abesszinián, harcolt negyven ezer főnyi fekete hadsereg élén, míg a derisek felszólítására kibontotta a „fekete zászlót“ és mint alkirály jött vissza Európába. Magyarországnak akart 40 esztendővel ezelőtt gyarmatot szerezni, de elgondolását nem fogadták megértéssel az osztrák-magyar monarchiában és amikor az angolok gyarmatpolitikájának kezdett kellemetlen lenni az emir és harcai, úgy intézték az ügyeket, hogy Inger Szoliman elkerüljön serege éléről és visszakerüljön szülőhazájába.

Inger Szoliman visszavonult...

Inger Szoliman eljött régi harcainak és dicsőséges uralkodásának színhelyéről és egy lengyel gróf kastélyát vette meg a vadregényes bihori hegyek között, ahol ezután élete hátralevő napjait töltötte. Nyugodt életet élt ezután, emlékein tűnődött és kastélya parkjába igyekezett visszavarázsolni a régi, zajos és izgalmas életének egyes epizódjait. Csak akkor élénkült fel, amikor bejárt Oradeára és ismerősei körében, meg az újságok redakcióiban igyekezett hálás hallgatóság előtt feleleveníteni a régi emlékeket. Most, hogy Abessziniát a világ érdeklődésének a homlokterébe került, újra megkeresték Inger Szolimant, a volt alkirályt és emirt campenii magányában és részletesen elmondta ismét és utoljára élményeit, amelyek azóta megjelentek a különböző lapokban. Még egy szer elővette díszes és exotikus egyenruhát megmutatta a fényképeket, amelyek őt mint vezért ábrázolták, a sok üvöltő dervis közt és amikor a riportok és színes leírások napvilágot láttak, az emir itthagya a földi árnyékvilágot és eltávozott az élők sorából.

Singer Salamon voli talán...

Nem lehet tudni, mert nem volt senki, aki kikutatta volna, hogy mi igaz abból, amivel évtizedekig gyanúsították Inger Szolimánt. Talán a névben rejlő asszociáció miatt talán másért is, mindig azzal gyanúsították az emirt, hogy nem volt más gyermekkorában, mint Singer Salamon és ebből faragott magának egy szépen hangzó Inger Szoliman nevet. Tény az, hogy 50 évvel ezelőtt szolgált a sighetul marmatiai 85-ös gyalogezredben mint hadnagy és saját bementése szerint Inger Károlynak hívták és apja még Kosutthal emigrált a magyar szabadságharc leverése után. Valószínűleg ez az igazság, de viszont, hogy ilyen kalandvágyó ember, nem-e került ki még mielőtt hadnagy lett valamelyik zsidó gettó szerény kis hajlékából, ezt most már nem lehet megállapítani. Hova lett a régi cs. és kir. 85 gyalogezred törzskönyve, amelyből kétségtelenül megállapítható lett volna a származása? De talán nem is fontos most már, amikor a campenii temetőben alussza örök álmát a nagy kalandor, öreg harcos, aki forró afrikai éjszakákban ezernyi kalandon ment át. Harcolt tigrisekkel és oroszlanokkal és harcolt félvad törzsek ellen. Hallotta, amint a sakálók üvöltenek a furcsa fekete földrészt sejtelmes éjszakáiban, látta a sunyi hiénák ólalkodását

a tábor körül. Puskaropogás és kardok vilanása volt élete, Inger Szolimannak, akiről valószínűleg csak ellenségei állították Singer Salamoni mivoltát.

Mit beszélt az emir az abesszinekről, mint zsidókról?

E sorok írója régóta ismerte az emirt. Éveken át sok-sok délutánt és estét töltöttek együtt, amikor bejárt Oradeára és órákon át mesélte izgalmas életének furcsa epizódjait. Inger Szoliman, aki Afrikában annak idején mohamedán lett, hosszú hitvitákba is kezdett és gyakran tett összehasonlításokat a zsidó és mohamedán vallás között. Volt benne valami furcsa zürzavar, amikor a hitről beszélt. Összeavarta a vallások alapvető dogmáit, sokszor lelkesülten beszélt a zsidó vallásról, majd a mohamedánért lelkesedett, de hitt a keresztény vallás számos állításában is.

Érthetetlen ember volt, akinek voltak mindenről furcsa nézetei, amelyeket hangoztatott és sikra is szállott értük — a kávéházi márványasztalnál.

Inger Szoliman például nem szerette hallani, hogy az angolok segítségével igyekeznek a zsidóság felépíteni Palesztinát. Azért nem bizok a zsidók országépítésében, — mondotta — mert az angolok sunyik és alátomosak és kijátsszák majd a zsidókat. Bizonyos, hogy Inger Szolimannak volt oka arra, hogy gyűlölje az angolokat. hiszen neki is sok bajt okoztak, mert ha az angolok nem huzzák keresztül számítását. akkor talán most, mint egyik abesszin törzsnek a feje harcot hirdetne az olaszok ellen — vagy már régen halott lett volna, nem bírta volna ki az intrikákat, vagy a furcsa gyilkos klímát. Inger Szoliman haragudott a cionistákra és csak abban bízott, hogy a zsidóknak

Olcso szövet eladás!

Helyszüke miatt hatalmas szövetraktárunkat

áremelkedés dacára régi olcsó áron árusítjuk.

DEUTSCH Posztóáruház

Oradea, Str. Avram Iancu 4.

Martin Buber:

A könyvkötő

Chasziideus történet

Egy péntek estén, midőn Bál-Sém több tanítványával asztalnál ült, történt, hogy épp a bor felett való áldást mondotta el, komoly arca valami belső örvendő fénytől ragyogott fel, kacagni kezdett és kacagott a szíve mélyéből. A tanítványok körülnéztek a szobában és kérdőleg pillantottak egymásra, de nem volt ott semmi, ami a nevetés oka lehetett volna. Rövid idő múlva a Bál-Sém másodszer is felnevetett, éppoly hirtelen, éppoly váratlan gyermeki boldogsággal és derüvel, s mikor ismét elmúlt egy kevés idő, harmadszer is felhangzott a kacagása.

A tanítványok hallgatagon ültek az asztal körül. Előttük ez az eset különös és megfoghatatlan volt. Jól ismerték a mestert, és tudták, hogy az ő lelke nem szokta magát egykönnyen ilyen felindulásra elragadtatni. Ezért ennek az öröme mély és ismeretlen okot tulajdonítottak és szerették volna azt ismerni, de egyik sem merészkelt ezért a Bál-Sémhez fordulni. Valamennyien a közepén ülő rabbi Wolfram irányították szemüket, hogy ő kérdezze meg a Mestertől, mily okból hangzott fel nevetése. Mert az volt a szokás, hogy Wolf a szombat kimenetelekor, midőn a Bál-Sém szobájában ült és pihent, odalépett hozzá, hogy megtudja, mi minden történhetett a nagyvilágban a szombat folyamán.

Most is így történt. Wolf odament hozzá és megkérdezte: „Tudasd velünk, mester,

mi volt az oka annak a nevetésnek, mely tegnap este elfogott?”

És felelt a Bál-Sém: „Jó, tudjátok hát meg, honnan szállt hozzám az öröm. Legyetek készek arra, hogy velem jöjjetek és akkor mindent meg fogtok hallani.”

Megparancsolta szolgájának, hogy a lovait fogja be, mert szokása volt, hogy a szombat kimenetele után mindig elhagyta a várost egy időre és kikocsizott a szabadba. Tanítványaival együtt a hintóba szállt és utra keltek. De nem tértek vissza, mint rendesen, néhány óra múlva az otthonukba, hanem egész éjszaka hallgatva utaztak a sötétségben. Reggel egy helyiséghez értek és a Bál-Sém az előjáró háza előtt megállította a fogatot. Csakhamar az egész zsidóság között elterjedt jövetelének híre, s valamennyien eljöttek és körülvették a házat, hogy megtiszteljék. Ő azonban senkire sem vetett ügyet, hanem meghagyta az előjárónak, hogy Sabbatait a könyvkötőt hívassa elébe. Az illetlenül felelt: „Mesterem, mit akarsz te éppen ettől az ember-től, aki oly csekély és tekintély nélküli tagja a mi közösségünknek? Mindnyájan tudjuk, hogy kécsületes zsidó, de sohasem hallottam, hogy akár a legcsekélyebb tudása miatt dicsérték volna. Mit érsz hát velem?” „Mégis — felelt a Mester — akarom, hogy hívasd el.” Érte küldtek tehát, ő pedig egy szerény, ősz öreg ember, eljött. Mikor a Bál-Sém meglátta, így szólt: „A feleséged is jöjjön el” — és csakhamar az is ott termett.

„Nos — parancsolt rá ekkor a Mester — beszélj el, mit műveltetek ti az utolsó péntek estén. De mondd el a tiszta igazsá-

got, ne szégyenkezz és ne titkolj semmit előttnk.”

A könyvkötő pedig így felelt:

„Uram, semmit sem fogok elhallgatni előttnk és ha vétkeztem, készen vagyok, hogy egy vegyem kezeidből büntetésemet, mintha az magától Istentől jönne.”

Tud meg hát: egész életemen át napról napra munkámból éltem én. Volt idő, mikor áldás kísérte kezem művét és módomban állott, hogy egy kis vagyont tegyek félre ragamnak. Kezdetől fogva az volt a szokásunk, hogy a hét ötödik napján délben elment a feleségem, hogy nagy gondal bevásárolja azokat a dolgokat, amelyek szükségesek a szombat ünnepléséhez: amennyi liszt, hús, hal és gyertya csak kellett. És ha pénteken a tizedik óra eltelt, abbahagytam a munkámat és templomba mentem, hogy ott maradjak, amíg befejezték az est imát. Fiatal korom óta mindig így tettem.

De most, amikor már öregedni kezdek, megfordult a szerencsém kereke, ami az enyém volt, elfolyt a kezeim közül és erőm nagyon is csekély ahhoz, hogy munkámat gyümölcsöztessem. Keserű gondok közt töltöm az életemet és gyakran nincs módomban, hogy a szombat minden szükségletét beszerezzem csütörtökön, amint az valaha jobb időkben szokása volt a házunknak. Egyetlen vigaszom az, hogy bár mi is érem, egyről nem leszek kénytelen lemondani: hogy a szombat előtti nap tizedik órájában a templomba menjek.

Halljad hát, Mesterem, mi történt legutóbb. Eljött a legutóbbi szombatot megelőző nap tizedik órája és egy fillérem ser volt a kezemben, amivel be lehetett volna

itt van missiója a népek között. Különben barátait zsidók közül választotta meg és mindenkor azokkal szerette kicsereálni gondolatait.

A falasákról is beszélt egyszer.

Megkérdeztük tőle annak idején még, hogy a népus miért nevezi magát Juda orosz lánjának? Inger Szoliman emir határozottan állította, hogy az abesszinek között élő falasák nem származnak a zsidóktól. Előadott valami zavaros történelmi háttérrel, amelyben Allah prófétájának szerepéről beszélt és mint állította, ott a szomáli földön és a hatalmas hegyek országában nem beszélnek sokat a zsidókról és ha a jelenlegi négust öt éves korában az ölében is tartotta, azt állította, hogy a Juda oroszánja elnevezés nem jelenti azt, mintha tényleg a zsidók leszármazottja lett volna a falasák népe, a jelenlegi abesszinek. Inger Szoliman részletesen leírta, hogy valóban zsidós kinézésűek az abesszinek és disznóhúst nem esznek (a mohamedánok sem) viszont a keresztények is sok olyan szokást tartanak, amelyek csak a zsidó és mohamedán vallásban léteznek. Furcsa keverék vallást tartanak a bennszüföttek — mondotta Inger Szoliman — és talán ezért is volt olyan zavaros a vallásról alkotott felfogása a volt alkirálynak.

Inger Szoliman mint vallásalapító.

A régi törzsfőnök és afrikai harcos évtizedekig ült egymagában a campenii volt grófi kastélyban és a magányban — ez a legérdekesebb — legtöbbször a vallások foglalkoztatták fantáziáját. Egyidőben bejárta Oradéára és folyton csak a vallásokról beszélt és amint mondotta neki is megjelent egy szellem a Nagy Kömel és kinyilatkoztatást tett. És természetesen a dus fantáziájú embernek furcsa elgondolásai voltak.

Viszont Sába királynőről beszélt...

Inger Szoliman órákig tudott beszélni a zsidókról a legendákról, amelyek a négus őseiről szólnak. Tudvalevőleg az abesszin királyi ház a zsidóktól származtatja magát. Állítólag Salamon királynak és Sába királynőnek szerelméből származó gyermek került a zsidó harcosok élén Abessziniába és ott azóta is uralkodnak a legrégebbi önálló ki-

rályság felett. Inger Szoliman ismerte a falasákokat és járt falvaikban, elmondotta szokásaikat és hitüket, amelyek szintén valami keresztény-zsidó-mohamedán vallás keveréke egy kis pogánysággal körítve. Ilyen furcsa nép között élt hosszú évekig Inger Szoliman, ezek választották alkirálynak, itt harcolt és élt és innen menekült el, vissza Európába, hogy itt Bihorban élje le élete hátralévő évtizedeit.

Inger Szoliman halála.

Néhány hónappal halála előtt még járt-kelt a városban. Robusztus alakja feltűnt még az uccákon, hatalmas sárga bagaria csizmájában, furcsa kalapjában és exotikus öltözeteiben, megszokott figurája volt a városnak. Hirtelen összeroppant az erős fizikum. És annyi kaland, élmény és átélés furcsa hordozója Inger Szoliman ibn Abdullah, somali alkirály, akit gunyképpen Singer Salamonnak is hívtak, néhány nap előtt meghalt. Csendben alig néhány ember részvételével hantolták el és vele kevesebb lett egy érdekes emberrel, aki most akart kimenni újból, hogy részt vegyen a megújuló harcokban, amelyek az abesszin határon fellángolnak majd, amelyet Mussolini fog kezdeni jól felszerelt csapatai élén, amely egy új világgégés kezdeti akkordja lesz. Inger Szoliman már nem kerülhet a harcok tüzebe, most már a csendes temetőben álmodik zajos életének álmait felett... L. Z.

— Vitriolis merényletet követett el felesége ellen, mert nem akarta követni Palesztinába. Varsóból jelentik: Egy fiatal nős zsidó férfi certifikátot kapott és minden reménye meg volt arra, hogy Palesztinába való jutásával sikerülni fog ott elhelyezkedni. Felesége azonban nem akarta követni és amikor férje kényszeríteni akarta, hogy vele menjen, az asszony hazament szüleihez. Az elkéseredett férj, aki nagyon szerette feleségét, megleszte az uccán és vitriolis merényletet követett el ellene.

Egy kitűnő állapotban levő, szépen írott Tóra jutányos áron eladó Cím. a kiadóban.

A saar-vidéki zsidók helyzete

A „Pariser Tageblatt“ külön tudósítója beutazta a Saar-vidéket és beszámolt az ottani lakosság hangulatáról, hat hónappal a népszavazás után. A zsidó lakosság helyzetéről a következőket írja: A zsidó lakosság fel a jövő év február 29-től, amikor lejár a türelmi idő. Számos jel arra mutat, hogy a zsidóellenes üldözések itt is teljes erővel dűlni fognak. Streicher lapjának hírdetéseit fehérruhás lányok viszik széjjel az uccákon és a helyiségek legfeltűnőbb helyén kiakasztják őket. Ezután már bekövetkezhet az, hogy szegény ördögöket, „fajgyalázás“ címen elfognak és a rohamlegények hatáira kineznek. A legutóbbi pénteken Saariouisban a zsidó kereskedőket elkergették a városról és a rohamosztagos zenekar kíséretében őket a városon kívülre. A saarbrücken Bahnhofstrasse-en a népszövetségi időkben 28 zsidó kereskedőnek volt üzlete, ma már négy van meg. Ezek közül három eladó. A zsidók alig mernek mutatkozni a nyilvánosság előtt.

Nemzetközi orientalista kongresszus lesz Rómában. A jeruzsálemi egyetem néhány professzorát meghívták, hogy vegyenek részt a szeptember 23-án Rómába kezdődő orientalista kongresszuson. Azonkívül felkérték Eliahu Epstein, a Jewish Agency politikai osztályának egyik vezetőjét, hogy tartson előadást a kongresszuson. Epstein vállalta a megbízást és a témája lesz: „A beduinok, a közelkelet megváltozott szociális és gazdasági helyzetének tükrében.“

Raktárunkon levő siremlékek

minden eladható áron eladók
VEISZLOVITS I.

ORADE, Bulv. Regele Ferdinand 13. az udvarban

szeretni a szombat szükségleteit és az én szegény feleségemnek nem volt egy csöppnyi lisztje sem már a ládafiában. De mert még soha életemben nem szorultam még más emberre, ezt a napot iparkodtam átélni alamizsna nélkül, anélkül, hogy kolduva lepjek át idegen kezéből. És szívemben eltökéltem, hogy jobb bőjtölni szombat napján, mint halandó ember alamizsnájára szorulni. De félttem, hogy a feleségemnek nagyon elszorul majd a szive, ha szombaton egy szál gyertyát sem lát majd az asztalon égni és hogy majd talán szombati kalácsot vagy egy kevés halat fogad el, ha szomszédnője jószívűen felkínálja. Ezért beszéltem vele és kértem őt, hogy igérje meg, hogy senkitől sem fogad el segítséget, még ha valaki kényszerítené is rá; mert utód meg jól, Mesterem, azok a zsidók, akik között élünk, jólelkűek és nehezen tudnak nézni, hogy asztalunk szombati napján üresen álljon. A feleségem megígérte. Mielőtt a templomba mentem, így szóltam hozzá: „Ma sokáig maradok el és imával fogom az időt tölteni, míg besötétedik. Mert ha a többivel jönnék haza a templomból és ők nem látnak a házamban világosságot, az őket kérdeznék tőlem és én nem tudnám mit feleljek. Ha pedig hazajövök, szeretett feleségem, alázattal fogjuk fogadni, amit az ég ránk kimért.“ Ezt mondtam az én öreg feleségemnek vigasztalásul.

Ő tehát otthon maradt, kisöpörte és kitisztogatta a háznak minden zugát és szögletét s mivel a tűzhely hideg volt és nem volt étel, amit elkészíteni kellett volna, sok ideje maradt, melyet nem tudott másképp eltölteni, mint hogy kinyitott egy régi szekrényt és kivette a fiatal korunk-

ból maradt fakó ruhákat, hogy azok megkefélje és aztán tisztán tegye vissza. És ekkor a sok régi és viseltes holmi között egy ruhaujjat talált, melyet egyszer évekkel ezelőtt elvesztettünk és azóta nem tudunk megtalálni. Ezen a ruhadarabon pedig volt egynéhány gomb, virágformára alakítva, arany- ezüstdrótból, amint az ember ilyen kedves cifraságot régi lim-lomon találni szokott. Ezeket a feleségem sietve levágta és elvitte az aranyműveshez, ez pedig annyi pénzt adott érte, hogy be tudta szerezni a szombatra szükséges ételeket, meg két jó nagy gyertyát és ami még kellett...

... És este, mikor már mindenki régen hazament, lassan mentem a kis utcákon hazafelé és már messziről láttam, hogy otthon világosság ég és a gyertyák fénye ünnepélyesen és mégis meghitten ragyogott felém. De nem tudtam a dolgot elképzelni és azt hittem: az én öreg hitvesem az asszonyok módja szerint cselekedett, nem tudott ellenállni annak, hogy valamit el ne fogadjon idegenektől. Beléptem, az asztalt terítve találtam, már reá volt készítve a szombati kalács és a halak és találtam bort is, mire áldást mondjak. De elfojtottam haragomat, mert nem akartam a szombatot megmontani. Uralkodtam tehát magamon, elmondtam az áldást és ettem a halból. Csak azután szóltam a feleségemhez, de szelid szavakkal, mert megszántam az ő szegény, aggódó lelkét: „Kitűnt tehát, hogy a szived nem elég edzett és erős ahhoz, hogy a kemény sorsod elviseld.“ De ő nem engedte, hogy befejezzem a szavamat, hanem élénken szól: „Emlékszel-e még, férjem a régi ezüstgombos ruhadarabra, mely

évek óta hiányzott? Mikor ma a nagy szekrényt tisztogattam, megtaláltam. A gombokat az aranyművesnek adtam és a pénzen elláttam a szombatot.“

Mikor ezt hallottam, Mesterem, előtörték a szememet a könnyek, oly nagy volt az öröm, mely szívemből fakadt. És leborultam az Ur előtt és hálát adtam neki, hogy megemlékezett az én szombatomról. És láttam, hogy a feleségem, hogy az ő jóságos arca is felragyog az én boldogságomtól. Valódi láz fogott el, elfelejtettem a sok gonddal teli napot, átöleltem a feleségemet s körültáncoltam a szobát. Azután elköltöttem a szombati levest s mindig könnyebb és háládatosabb lett a lelkem; és másodsor is táncra kerekedtem ujjongva és kacagva és mikor elfogyasztottam a vacsorát, harmadszor is. Lásd, Mesterem, ilyen nagy volt a boldogságom, hogy ez az áldott szombati ajándék egyedül Istentől és nem az emberektől eredt. És ebben a nagy örömben nem tudtam a szívemet fékezni. Uram, de ha nem méltó és esztelen cselekedet volt a Legfenségesebb előtt, hogy táncoltam a feleségemmel, akármennyire is az volt a szándékom, hogy ezáltal Istennek hódoljak, úgy rójj rám kegyelmesen büntetést és nem fogom elmulasztani, hogy teljesítem, amit határozol!

És Sabbatai, a könyvkötő, elhallgatott. A Bál-Sém pedig így szólt a tanítványaihoz: „Tudjátok hát meg: nemcsak ő táncolt. Az égnek összes seregei vele ujjongtak és vele táncoltak és sugárzó öröm ragyogott a paradicsomban a két öreg szív öröme miatt... Én pedig, aki mindezt láttam, háromszor nevettem, velük együtt!“

HETI GLOSSZÁK

Schacht szavai és az igazság

Schacht Németország gazdasági diktátora. Kétségkívül tehetséges ember, aki nehéz viszonyok között vezet egy hatalmas ország gazdasági ügyeit. Schacht beszédet tartott Königsbergben. Azt mondotta, hogy mindenkit felelősségre fog vonni, aki megsérti a fegyelmet, ami érthetőbben azt jelenti, hogy nem tűri a gazdasági életnek excessusokkal való megzavarását. Ezt mondja Schacht. És dacára annak, hogy „diktátor” mégsem az történik, amit ő akar, hanem az, amit a rohamosztagos legények, akik szadista kéjjel üldözik, ölik és kiozzák halálra a zsidókat. Schacht beszél és a rohamosztagos cselekszik. Mióta elmondotta Königsbergi beszédét, azóta újból elkergettek számos zsidót lakhelyükről, nem engedik őket dolgozni a vásárokon, egy zsidó árvaházat kiűritettek a hatóság közbenjöttével. A berlini strandokról elkergetik a zsidókat és sokszáz helységben irták ki azóta, hogy a zsidó nem kívánatos elein és kerülje a helyet. Dachauban megölték tíz internáltat, Kaiserslautenben a rendőrségi épület második emeletéről dobtak ki egy zsidót. Sokszáz embert fajgyalázás címen internáltak, másokat pedig nagy szegénytáblákkal vezetnek keresztül a városok utcáin. Ami pedig ezek mögött van, az a lelki kínzás, tortúra, megszégyenítés, azt nem bírja el a nyomdafesték. Csak az angol lapok tudósítói tesznek célzást híradásaikban arra a végső tragédiára, amely ezek után elkövetkezhet. A hitleri elvek kizárólag a zsidó kérdésben kérlelhetetlenek és ebben egyetértenek valamennyien. Az, hogy minden másodnap Gömbels engedélyével a külföldi sajtó, Schacht szájába adott elítélő nyilatkozatokat tesz, az csak halk epizód az óriási drámában. De az is „detail”, amit a jogászok kongresszusán mondott az igazságügyminiszter. Azt állította, hogy a fajsértés büntetendő cselekmény Németországban. Mi ez a fajsértés, ha közelebbről nézzük? Ha egy zsidó a vasúthoz menet megkérdez egy árja nőt, hogy merre kell menjen, vagy ha egy zsidó kereskedő üzleti érdekből valamivel kedvesebben beszél egy vevőjével.

Frank igazságügyminiszter mást is mondott ebben a beszédben. Új állam-elveket vallott, amelyet, ha volna még igazságérzet a világon, akkor legelőször magára Németországra kellene alkalmazni. Azt mondotta: Az az elv, hogy más államok belügyeibe semmilyen körülmények között ne avatkozzon bele egyik állam sem, arra kötelezi az államok vezetőit, hogy elkerüljék mindazokat a lehetőségeket, amelyek okot szolgáltatnának arra, hogy más állam megsérthetné a „bele nem avatkozás” elvét. Ezzel ő Szovjetországra gondolt. De egyetlen embernek sem juthat más az eszébe, minthogy Frank miniszter szavait saját országára értesse mindenekelőtt. Sajnos, a nemzetközi közvélemény nem lát egyebet a zsidó-ellenes harcokban, minthogy ez egy irtóháború a zsidók ellen. És nem gondolnak arra, hogy a zsidók után jönnek a franciák, lengyelek, csehek, akiket a német szoldateszka ki akar irtani, meg akar szégyeníteni. Szomorú, hogy nem akad egyetlen nemzetközi fórum sem, amely kapható volna arra, hogy Frank teóriáit legelőször saját országára követelje alkalmazni. Nem akad egy fórum sem, amely kimondaná, hogy a nemzeti szocializmus szégyen az egész emberiségre és milliók vére és könnye fogja megsínyleni és megsírtni a németiségnek ezt a szerencsétlen teóriáját.

Alexe pap üzletet nyitott Sami Kislerrel

Valahol messzi, egy ókirályságbeli kis városkában Alexe pap „Ogorul” néven szélsőséges aniszemita agitációt kifejtő lapocskát szerkeszt. Alexe pap állandóan a legszél sóségesebb hangon uszít a zsidók ellen. Egy szép napon úgy gondolta, hogy mégsem égészen „rentabilis” ez a nagy zsidógyűlölet és merészen nekivágott a „gseft” széles ország utjának, hogy ott próbáljon célhoz érni. De mert ilyen országuton egy ilyen nagy antiszemita egyedül bizonytalanul jár, azért keresett magának egy wegweisert... és ez ki lehet más, mint egy Sami Kisler nevű zsidó?

Összeálltak tehát ketten. Az antiszemita ujság pap-szerkesztője és a zsidó kereskedő. Összeálltak a szent „üzlet” nevében és most vigan dolgoznak együtt. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy közben a pápa továbbra is szidja a zsidók üzleti szellemét, vagy pedig mérsékli hangját és boldogan veszi tudomásul, hogy mégis csak nagyon jó, hogy ezek a kislerek tudnak üzleteket kötni, amin pénz is lehet keresni.

Végeredményben nem is volna rossz, ha minden egyes antiszemita társulna egy zsidóval, aki neki szívesen pénzt keresne. Ez a kis pénzmag mindenkit megnyihit egy kicsit. Jobbindulatu lesz, ha látja, hogy a zsidó pénzt keres nemcsak magának, hanem neki is. Jelen esetben Alexe nevű papnak, de jól jönne ez Gogának is. Meg a többinek. Mert végeredményben a legtöbb zsidóellenes megnyilvánulásnak az ugynevezett kenyéririgység az apja. Ha ezt lehetne ilyen társulással „enyhíteni” és ha ezek az üzletek mindekor csak haszonnal járnának és az illető zsidóellenes urnak munkanélküli jövedelmet biztosítanának, akkor az „Ogorul” sem lenne meg. De nemcsak ez a kis ismeretlen Ogorul, hanem a többiek sem nagyon.

Fontos a cégtábla: Alexe și Krisler in-
treprinderile...

Dr. Dézy Géza örökre levitézlett Budapesten

Megirtuk lapunk legutóbbi számában, hogy Medvigy Gábor volt biharmegyei tekintélyes keresztény ügyvéd, milyen bátran, szépen sikraszállott a budapesti ügyvédi kamarában a numerus clausus követelő törvényjavaslattal szemben. S amilyen örömmel regisztráltuk azt, olyan szomorúsággal kell írjunk egy szintén Oradeáról elszármazott pesti ügyvédéről, akit Deutschnak hívtak és évtizedek óta dr. Dézy Géza néven „vezére” a magyarországi zsidóságnak. Dézy volt képviselő ur, akinek „aranyaszavát” minden pesti hiszterika annyira szerette, s akinek szelmalom egyéniségét már többször aposztrofáltuk, ezuttal végleg és örökre levitgázott.

Mit tett ezuttal Dézy ügyvéd ur? Dr. Dézy volt képviselő ur nagy feltűnést keltő nyilatkozatot adott, amelyben helyesli az ügyvédi javaslat zsidóellenes intencióit. Már elárulta többiben a zsidóságot, már egyszer megszökött a numerus clausus parlamenti tárgyalásánál. Most nem szökött — most áruló volt. Erre aztán 600 magyarországi ügyvéd beadványt juttatott el a pesti hitközséghez, amelyben azt kérik, hogy zárják ki dr. Dézyt a hitközségből. Imponáló ennek a Dézy ügyvéd urnak a merészsége. Szembe mer szállani az egész magyar ügyvédi karral, az egész magyar közvéleménnyel.

És miért? Csak azért, mert a Gömböskormány előtt posszibilis akar lenni. A legutóbbi parlamenti választásoknál elvették a mandátumát. Kirúgták — magyarán mondván, mert unták a sok ürességet, amely belőle kiáramlott. De dr. Dézy Géza még mindig nem veszi észre, hogy ő már nem kell sem a magyar kormánynak, sem a pesti zsidóknak, sőt — mert öreg is — még a pesti szép

asszonyoknak sem. A kutyának sem kell. De azért még hizeleg. Még azért elárulta fáját, mert mit lehet tudni, talán ezért még kaphat egy mandátumot. Dézy el van a javaslatról ragadtatva. Ez jellemzi Dézy ügyvéd urat. A szívdöglesztő szép Deutsch fiú Oradeáról. Aki a maga szegényes kis pecsenyéjéért hajlandó elárulni az egész zsidóságot is. Szegény Dézy Géza dr. nagyon le lehet már égve, ha mint áruló akar érvényesülni és szakmáját és az ügyvéd kollegákat is ott-hagyja egy kis reménybeli Judás-bérért.

Szégyeljük Dézy Gézát, a magyarországi 600 ügyvéddel együtt. És csak tapsolnánk, ha ki is zárják a hitközségből... megérdemelne...

A zsidómentes Cordova

Spanyolország kibékült a zsidókkal. Kibékült úgy, hogy az 1492 óta megjelent zsidóellenes rendelkezéseket felfüggesztette. De azért nem fogadja tárt karokkal a zsidókat és a zsidók nem is tolonganak nagyon. A hivatalos helyek mézes szavakat csöpögtetnek. Mert a déli temperamentum szereti a szépen csengő szavakat. Már a Maimonides ünnepeken alatt lehetett érezni, hogy több a szó, mint a tett. Kezdetben úgy volt, hogy a cordovai ünnepekre maga Zamorra elnök személyesen megy el. Zamorra elnök maga, akiről azt mondják, hogy marannus ivadék. Nem ment Cordovába. Azt mondták, hogy bélyegsorozatot adnak ki a Maimonides-emléknapra. Nem adtak ki.

És Cordova még most is teljesen zsidómentes. Egyetlen zsidó sem költözött ebbe a romantikusan szép városba, amelynek egyik régi zsidó templomát, amelybe 450 év óta zsidó nem tette be a lábát, visszaadták Maimonides emlékének. Egy táblát is helyeztek a templom falába és mert zsidó nem lakik Cordovában muzeummá alakították át. Így lett a régi templom mementó a multra és ígéret a jövőre. Érdekes, hogy sok spanyol városba mentek, kis számban bár, zsidók. De Cordovába egyetlen egy sem ment. Pedig micsoda ragyogó centrum volt ez egykor. Mi volt Cordova, amikor R. Chaszdaiben Izsak ibn Saprut, a názi kulturcentruma virágzott. Itt éltek és működtek: R. Samuel ibn Nagdila, a diplomata, R. Mose ben Chanoch és R. Josef ibn Abithor a híres talmud tudósok, R. Josef ibn Zaddik, a filozófus, Menachem ibn Saruk, a nyelv tudós, meg Juda ben David ibn Chajug és Jonah ibn Genach. Nincs semmi relikvia róluk. Csak azt az uccát amelyben Maimonides lakott neveztek el Calle Maimonidesnek.

A cordovai egyetlen tanszéke van a héber irodalomnak. A művészeti akadémián Maimonides neve szerepel a freskókon, a többi nagyság között. De azért Cordova még

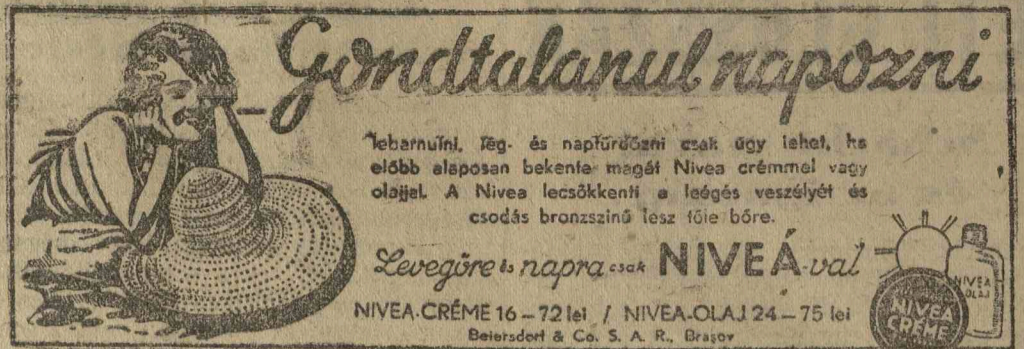
is zsidómentes. Micsoda önértet is van bennünk. Ahol annyit bántottak bennünket és amelyhez annyi könny és vérünk tapad oda nem szívesen megyünk, még egy fél évezred távlatában sem. Cordova, a gyönyörű spanyol város, a Maimonides jubileum dacára még ma is zsidómentes. Cordovában nem lakik zsidó...

Abesszinia benszülött zsidói jelentős szerepet töltenek be a négy udvarában

A napokban Pöstyénbe érkezett Mr. Windson keletafrikai exportőr, akinek hatalmas exportvállalata van Abessziniában. Mr. Windson a Thermia Palace egyik lakosztályát foglaltatta le magának. Kiséretében van itkára: Salomo Abdih, aki a falaschák törzsből származik és akik a híres császár város, Gondar mellett laknak. A falaschákat dr. Feitlovits tanár fedezte fel és a falaschák közül többek között Salomo Abdiht Európába hozta, hogy német iskolában folytassa tanulmányait. A falaschák csak a bibliát ismerik, amely geéz nyelven van írva, de oktatóik, akik Európába illetve Németországba jöttek, már megismerkedtek az összes zsidó ritusokkal s azokat elsajátítva visszamentek Abessziniába, ahol festvéreiket beavatták az eddig ismeretlen ritusokba. Salomo Abdih nem egyedül jött Európába, dr. Feitlovits annak idején még nyolc falaschát hozott magával, akik közül kettő a dr. Bräuer-féle rabbiszemináriumban helyezkedett el, a többiek a dr. Norbert-féle majnafrankfurti rabbi képzőben végezték tanulmányukat. Ezekkel jött Salomo Abdih annak idején Európába, itt elsajátította az európai nyelveket és később tolmácsi teendőket végzett a négy udvarában. Jelenleg Mr. Windson exportvállalatának külkereskedelmét intézi, prémeket exportál és jelenleg az európai divat-kreációkba akarnak belehozni abesszin motívumokat. Csodaszép ékszermodelleket, szardál és szalmakalap modelleket hoztak magukkal és pöstyéni tartózkodásuk után Párisba utaznak, ahol a híres párisi divatszalonokkal akarják megbeszélmi az új női divat aktuális vonatkozásait. Az érdekes vendégek nagy feltűnést keltettek Pöstyén fűrdőn. Ugy látszik Abesszinia kereskedői sietnek kiaknázni az abesszin háboru aktualitását.

Weber ur kiutasítása

Az egész világ közvéleményét foglalkoztatja a napokban Frederic Weber állítólagos újságíró esete, akit a román kormány „rövid uton” kiutasított az országból. Weber ur a Völkischer Beobachter újságíró igazolványával járt-kelt az országban és amint a jelentések mondják nyíltan üzte a hitlerista propagandát. Mi nem adhatunk tanácsot a kormányunknak, de nincs is szüksége rá. Jól tudja a mai kormány — s van elég energiája is ahhoz, hogy akaratának érvényt szerezzen — hogy az ország nyugalma szempontjából nem lehet közömbös, hogy 800 német kisebbségi lakost ne izgassanak állandóan a náci mákonyal. És jól látja azt a kormány, hogy nem mindegy az sem, hogy a szélsőjobb oldali antiszemita és diktatúrát emlegető politikai frakciók bankettjeit Chisinauban ki fizeti ki és miért menetel egy német birodalmi alattvaló a cuzista felvonulásnál, a besszarábiai németek élén. Nem mindegy, hogy hogyan és hogy miért? Frederic Weber ur ártatlan „tudósító” mezbe öltözködve irányította a berlini guruló márkákat, hogy itt befolyásolja a közvéleményt. Ami nem lehet közömbös — a német kormánynak sem, mert micsoda perspektíva nyílna előtte, ha Románia franciabarát beállítottságát meg tudná változtatni. Hiszen akkor elhidegülné a cseh-román viszony is, ami azt jelenthetné, hogy az a kiemeltlen operáció, amelyet a cseh integrá-

Gondtalanul napozni

Lebarnulni, teg- és napfürdőzni csak úgy lehet, ha előbb alaposan bekente magát Nivea crémrel vagy olajjal. A Nivea lecsökkenti a leégés veszélyét és csodás bronzszínű lesz föie bőre.

Levegőre is napra csak **NIVEÁ-val**

NIVEA-CRÉME 16 - 72 le / NIVEA-OLAJ 24 - 75 le
Beiersdorf & Co. S. A. R., Braşov

tás ellen tervez a berlini nagynémet örület, könnyebben lenne megvalósítható. Ezernyi szempont és sok-sok meggondolás indította arra kormányunkat, hogy energikusan véget vessen ennek a hitlerista kutmérgezésnek. Mi csak örvendhetünk annak, ha így alakult a helyzet, mert ha nem is a zsidók érdekében történt a kiutasítás és ha nem is miér-

tünk török le kinéletlenül a hitlerista agitációt, azért abból akarva-nemakarva mi is profitálunk. Mi romániai zsidók csak hála-sak lehetünk azért, hogy ilyen kurtán-furcsán elbánnak itt a Völkischer „tudósítójaival”. Weber ur elment. El is mehet. Menjen Isten hírével. Akkor jöjjön vissza, amikor hívni fogjuk. Főleg mi, romániai zsidók...

Balbo, Tripolisz kormányzója, kiuta itotta Dr. Castelbolognese tripoliszi grand-rabbit a gyarmat teületéről

Róma. Az olasz zsidóságot az abesszin-olasz konfliktuson kívül izgalomban tartja az az affér, amely nemrégiben történt Tripoliszban, s amelybe az olasz gyarmat vezető rabbija, dr. Castelbolognese is belekeveredett. A tripoliszi Sul el Judios-ban szerelmese regény folyt le a nyáron. Egy ottani zsidó kereskedő, ki nemrég lett özvegy, szerelmese re gyuladt egy hozzá hasonló koru özvegy asszony iránt, aki egy nagy hajózási vállalat igazgatójának a beánya. A nő szülei tudni sem akartak a házasságról, mire a szerelmes pár titokban megesküdött két zsidó tanu jelenlétében és a házasságot a rabbi hivatal is megáldotta. Amikor a házasságról a nő apja értesült, felkereste Balbot Tripolisz kormányzóját és arra kérte, hogy semmisítse meg a csak egyháziilag kötött házasságot. Balbo magához hívatta dr. Castelbolognese tripoliszi főrabbit és felhívta

arra, hogy a házasságot semmisítse meg. A főrabbi megvizsgálta az esetet. majd jelentette a főkormányzónak, hogy a házasság nem semmisíthető meg, mert a zsidó vallási törvények szerint teljes törvényességgel kötötték azt meg.

A kormányzó nagyon dühös lett és kijelentette, ha parancsának nem tesz eleget, kitiltja Tripolisz területéről és máliólórát ad neki arra, hogy holmijait összeszedje és a legközelebbi hajóval eltávozzék.

Másfélóra mulva dr. Castelbolognese főrabbi és családja már uton volt Afrikából Olaszország felé. Az olasz zsidóság körében óriási feltűnést keltett az eset. Dr. Castelbolognese két évvel ezelőtt került Tripoliszba, ahol közszeretnek örvendett. Dr. Pavenna ügyvéd az olasz zsidó Unió elnöke Tripoliszba repült, hogy Balbo marsallal az ügyber tárgyaljon.

Gyermekek nagyszabásu palesztinai kitelepítése

A luzerni kongresszuson Miss Henrietta Szold igen érdekes referátumot adott le a németországi gyermekek kitelepítéséről. Itt említtük meg, hogy a 75 esztendő Henrietta Szold-ot a cionista vilákkongresszuson meleg ünneplésben részesítették 75 születésnapja alkalmából. Az előadó emelvényt virágokkal díszítették és rendkívüli meleg és zajos óvációkban részesítették, a cionista munkának fáradhatatlan szószólóját és harcosát, aki ebben a korban is munkaereje teljében van és páratlan agilitással folytat ki-tűnő szervező munkát.

Az előadó több mint egy órán át tartotta meg referátumát, amelyből igen érdekes adatokat közölt a zsidó ifjuság szervezett kitelepítéséről. Beszámolója szerint Berlinben működik egy Ahava szervezet, amelyet három szervezet tart fenn. A Palesztinahivatal, a zsidó ifjuság önszervező egysége, amelyet maga az ifjuság lát el s önmaga veze ti. 10.000 zsidó ifjut könnyen ki lehet vinni Palesztinába, kiknek születési országukban elhelyezkedés szempontjából reménytelen a helyzetük. Mostanig 53.000 fontot gyűjtöttek erre a célra. Ezzel a pénzzel 713 fiatalt vettek ki az országba, azokkal az ifjusági certifikátokkal, melyeket a kormány e célból rendelkezésre bocsájtott, részben pedig szülőkkel jöttek be. 1935 év végéig további 450 ifju kerül így ki Palesztinába. Az ifjak általában 15-17 életév között vannak és nagyrésztük a Ben-Shemeben van elhelyezve, azonkívül a Mizrahi háztartási iskolájában Jeruzsálemben és 15 kvucában. Az előadó kiemelte beszámolójában, hogy a kvucák, milyen rendkívüli szeretettel fogadják ezeket a fiatalo-

kat. A kvucákban pontos órarend van, amely szerint négy órát praktikus munkának szentelnek, négy órát pedig a teoretikus képzésre, amikor is héber és zsidó tudásukat képezik ki. Az akció mostanig egy sokat ígérő kísérlet, amelyet más országok zsidó ifjuságára is kellene terjeszteni. Az Amsterdamban e célból összeülő segélybizottság ki kell terjessze munkakörét a többi országokra is, mert a zsidó ifjuság átnemelésének ez kitűnő utja. Hiszen ezek az ifjak rövid idő alatt teljesen átidentifikálódnak a palesztinai viszonyokhoz és legjobb munkásai lesznek az országépítésnek.

Gyermekeknek a legjobbat:

Stöfer

hintőport, krémet, szappant.

Használjon rendszeresen kellemes illatu

Szt. László

fertőtlenítő szappant, megóvja mindenemü járványos es terítőző betegségektől

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg

Naptár 5695

Péntek: Elul 8. Szeptember 6.

Szombat: Elul 9. Szeptember 7.

Heti szidra: כי תצא

Heti hattora: וני עשרה
פרה 1-2

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7:00

gyertyagyújtás 7:00

Istentisztelet kezdete 7:05.

Szombat befejezése 8:05.

Simon Szofer, egri főrabbi és az „iszur“...

Sokan fordultak hozzánk mindenfelől és kérdezték, hogy az orth. Központi Iroda ellen kiadott világszerte nagy feltűnést keltett ellen-iszuron, amelyet 16 nagy rabbi-kapacitás adott ki, valóban a híres Simon Szofer is szerepel, akinek jámborsága, istenfélő élete oly híres, nevezetes országhatárokon túl is.

A sok érdeklődésre, amely befutott hozzánk, itt adjuk meg a választ mindenkinek, aki hozzánk fordult ebben az ügyben. Valóban a híres kilencven esztendő felé járó Simon Szofer egri főrabbi szerepel az aláírók között, ki soha világeletemben nem avatkozott semmiféle veszekedésbe és mindenkor a békének és megértésnek volt a híve. A napi politika őt soha nem érdekelte, hanem éjjel is nappalá téve talmud főlíansai között élt. Ezt természetesen megsokszorozza aláírásának és tiltakozásának értékét és ez alkalomból fel kell eleveintsük azokat a közszajon forgó történeteket, amelyek ez agg férfiu nagyságáról és jámborságáról szólnak. Már tizenhárom éves korában, amikor Bar-Mievoh lett, nem tartotta elég jónak apja által épített szükót és saját maga épített egyet. Azt is mesélik róla, hogy fiatal korában nem akart pészachkor felvenni új cipőt, mert hátha beletett egy olyan ragasztószert a cipész, amely nem száradt még kelőképpen még és benn a cipőben choméc lehet. Számos ilyen és hasonló jellemző eseteket beszélnek vallásosságáról és az más a nagyobbstíliú ellentétet jelenti, amikor a kassai főrabbi el akarta venni tőle a Frank-kávégyár chechserjét, amikor kassai főrabbi lett. A gyár, amely szintén ott dolgozik. Szlovákia számára, nem akart lemondani arról, hogy Simon Szofer helyett, aki több évtizede adja ki a chechsert a gyárnak, (még a régi impérium idején), most csak azért adja másnak, mert az követeli. Sőt a Frank-gyár azzal is indokolta eljárását, hogy már csak azért sem engedheti meg Brach kosicei főrabbi betekintését a gyárba, mert egy rokona van a főrabbinak Prágában, aki szintén pótkávét gyártásával foglalkozik. Így üzleti érdekei ellenére volna, ha elvinné az ősz főrabbitól és átadná neki. Akkor híres dintora is lett belőle és nemrég elhunyt radomisly főrabbi döntötte el végre, hogy az egri gaonnk minden tekintetben igaza van és nem is lehet kívánni tőle, hogy átadja a kassai főrabbinak ezt a chechserkiadási jogát.

Ez az a híres Simon Szofer egri főrabbi, aki egy nagy és békés igazi caddikhoz méltó élet alkonyán, aláírta azt az iszurv, amely megbélyegzi az erdélyi orth. Központi Iroda eljárását, amelyet a carei ügyben tanusított és elítélte Teitelbaum Joél főrabbi terrorisztikus fellépését, amellyel befolyásolja állandóan a békére és nyugalomra vágyó erdélyi zsidó közönséget

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA“ iroda. Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

Cipő

őszi divat különlegességek
női-, férfi- és gyermekcipőkben
legelőnyösebben beszerezhetőek

MUHARY-nál

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 9. sz.

— A lengyel parlamenti választások Varsó. A sejm jelöltek összeállítása megkezdődött. Ez oly képen történik, hogy a választási bizottság szavaz egyes jelöltek felett. A varsói kerületben a következő jelöltek: Wischitzky ügyvéd, a zsidó kereskedő szervezet elnöke, Glozer, a zsidó kisvárosok elnöke, Bergmann, a zsidó front harcos szövetség elnöke, dr Cottlieb a zsidó újságírók elnöke, Sudelewicz ügyvéd, a kiskereskedő szövetség részéről. Vilnában többek között Rabbi Rubinstein mizrachista vezért jelölték. Rubinstein rabbi eddig a szenátus tagja volt. Lembergben dr Sommer steint jelölték a sejmválasztásokra. Dr J. Thon, aki hosszú évekig volt tagja a parlamentnek és a zsidó sejm-képviselők elnöke, nem kapott elegendő szavazatot a jelöltséghez. A krakkói zsidó frontharcosok elnöke Leopold Schapira tartalékos kapitány lett a jelölt. A nyugatgalicai cionisták executívája elhatározta, hogy nem vesz részt a választásokon. A lodzi zsidó kerületben L. Minzberg agudista vezér lett a sejm jelölt. Bialystokban nincs zsidó jelölt. A választások szeptember 18-án lesznek.

Rheuma, köszvény és ülőidegzsába

legjobban bevált gyógyszere a Togal-tabletta.

Kiválasztja a húgysavat. Még elhanyagolt esetekben is gyógyító hatású! Használja teljes bizalommal! Minden gyógyszerárban és drogériában. Lei 52.— és Lei 130.— Svájci készítmény!

— A lengyel iskolákban nem veszik fel a zsidó gyerekeket. Varsó. Az ideérkező hírek szerint Galicia igen sok helyiségében a zsidó gyerekeket nem veszik fel az iskolákba, azzal az indokolással, hogy kevés a hely számukra. Az igazságnak pedig az látszik, hogy egy új fajta numerus clausust akarnak bevezetni a népiskolákba is. A zsidó szülők körében emiatt nagy a felháborodás. Galiciában nagyon kevés héber vagy jiddis-nyelvű népiskola van, úgy, hogy a zsidó szülők rá vannak szorítva arra, hogy gyermekeik az állami iskolákba iratkozzanak be. A mértékadó zsidó körök azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy az iskolák körüli anomáliákat a kormány tudomására hozzák, megfelelő intézkedések megtétele végett.

— Schadchenek, kik jó összeköttetéssel rendelkeznek, adják le címüket e lap kiadó-hivatalának.

— Nahum Sokolow az amerikai közvéleményhez fordul. Nahum Sokolow, a cionista világszervezet elnöke nyilatkozatot adott az amerikai „Associated Press“ távirati irodának, amelyet az amerikai közvéleményhez és az elnökhöz intézett. A cionista probléma rövid ismertetése után arra kéri az amerikai közvéleményt Sokolow, hogy támogassák a zsidó népet abban az irszágepítő munkában, amelyet ereje végső megfeszítésével végez. „Az amerikai tradíció és a washingtoni hivatalos körök jóindulata reményt nyújt arra, hogy megadja azt a morális segítséget a zsidó népnek, amelyre szükségünk van, a támadások miatt, amelyek bennünket minden oldalról érnek.“

— Weisz Sámuel, a „Transylvanische Zeitung“ szerkesztőjét még Somcuta Maren is üldözik. Több ízben megemlékeztünk arról, hogy a satumarei főrabbi hívei mennyire üldözik Weisz Sámuel, aki a jiddis lap szerkesztője és mint ilyen ellentétes nézeteket vall a carei kérdésben a főrabbiával. Ezért üldözik, megveretik Satumaren bocherekkel és most két embert kiküldtek Somcuta Marera, hogy ott dolgozzanak ellene, mivel Weisz Sámuelnek ott 15 éve chazokója van arra, hogy a nagyünnepeken a reggeli imát előimádkozza és sofárt fujjon. Azt szerették volna, hogy ezt a jogát elvegyék tőle, röviden: hogy megszégyenítsék. Ki is jöttek, össze is gyűlt a hitközség nagygyűlése, a 18 család valamennyi felnőtt tagja megjelent és egyhangulag elhatározták, hogy nem engedik Weisz Sámuel megcsorbítani jogában Weisz különben hosszú évekig sakterje volt a hitközségnek (a háboru alatt, később elnöke lett a somcuta marei hitközségnek és működéséhez fűződik az erev megcsinálása, a saszh-chevra alapítása és még sok számos intézményt hozott tető alá. Weisz Sámuel üldözése a többi igazságtalanságok közé tartozik és szerencse, hogy a zsidó közvélemény tud disztigválni és nem ül fel Somcuta Maren sem a demagógiának, amely Satumare felől jön.

— Bulgária és Palesztina. Szófiából jelentik: Toseff bulgár miniszterelnök kihallgatáson fogadta Bulgária jeruzsálemi fő konzulját, az ismert Mussa Shelush nevű cionistát, hogy a főkonzul informálja az ottani helyzetről. Ez alkalomból a miniszterelnök a következő nyilatkozatot tette: A bulgáriai zsidók valóban sokat tettek az ország jóléte érdekében. A mi éránkban nem tesszünk különbséget zsidók és bulgárok között. A bulgár nép a legnagyobb érdeklődéssel figyeli Palesztina felépítésének munkáját. A bulgár zsidók, akik annyi áldozatot hoztak Bulgária függetlenségeért, bizonyára sokat fognak áldozni Palesztina felépítése érdekében is. A miniszterelnök kijelentette még, hogy ismeri a többi országok zsidóságát is és ebből következtet arra is, hogy Palesztina felépítése bizonyára sikerülni fog.

Kérjük mindenütt az

»ALBA-IULIA«

antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

»URSUS« szappant

Gvártija:

Breckner Janos r.1.

Alba-Iulia

— A palesztinai egyetem tanárai tanulmányuton. A jeruzsálemi héber egyetem tanári kara a nyári szünidő miatt külföldre utazott, hogy azt különböző nemzetközi tudományos kongresszusokon képviseljék. Dr Hugo Bergman a szeptemberben Párisban megtartandó filozofus kongresszuson fogja egyetemét képviselni és ott beszédet is tart. Prof. Bodenheimer a lisaboni zoológus kongresszuson vesz részt és a Madridban tartandó entomológiai kongresszuson. Dr Farkas László a Farady-társaság cambridgei egyetemen tartandó kongresszusán vesz részt. Dr Walter Fischel és dr Goitein a nemzetközi orientalista kongresszuson Rómában. A rák kutatási osztály igazgatója Prof. Halberstädter két hónapot fog tölteni tanulmányuton Franciaországban és Angliában, ahol a rák-kutatás újabb eredményeit fogja tanulmányozni. Dr David Yellin kutatások folytatása végett Egyiptomba ment. Az egyetem tanári karának néhány más tagja a luzerni cionista kongresszuson vesz részt, ahol az egyetem kuratoriumának ülésén is résztvesznek.

Beiratás az oradeai Társulati fiu- és női felsőkereskedelmi iskolába. Az 1880 óta fenálló oradeai Társulati fiu- és női felsőkereskedelmi iskolában (Alea Gojdu 1 sz.) előjegyzések folyamatban vannak. Tekintettel arra, hogy a felvételi létszám korlátozott van, felhívjuk azokat a szülőket, akik az I. osztályba óhajtják gyermekeiket beírattatni, hogy a hely biztosítása céljából minél előbb jelentkezzenek. Igazgatóság.

— Amerikai zsidók mozgalma a berlini olimpiád ellen. New-Yorkból jelentik: Az amerikai zsidóság intenzív harcot folytat annak érdekében, hogy az amerikai atléták bojkottálják a berlini olimpiaszt, amelyet 1936-ban tartanak meg. Nemrégiben egy meetinget tartottak, amelyen 20.000 zsidó vett részt és amelyen tiltakozást fogadtak el, mely szerint ellene vannak, hogy Hitler-országába menjenek az amerikai sportolók.

— Teitelbaum főrabbi hívei denunciatkötet engedélyt be Romániába. Halmeu. Az elmúlt héten a szerednai főrabbi (Ruszinszko Uzhorod mellett) Halmeun keresztül Sangeorge Ba fürdőre indult feleségével együtt. A halmeui határállomáson a határőrök leszállították a főrabbit és feleségét a vonatról és nem akarták tovább engedni, mert feljelentés érkezett ellene, hogy az országba való bejövetele nem kívánatos. A határrendőrség megindította a nyomozást, hogy a feljelentés rosszindulatu rágalmozás és Teitelbaum Joel chassidjai adták be azért ellene, mivel ő is csatlakozott azokhoz a rabbi kiváltságosokhoz, akik úgy az orth. Központi főrabbi, mint Teitelbaum Joel főrabbi iszurtjait rosszindulatu erőszakoskodásnak és érvénytelennek jelentette ki. A nagytudású és tekintélyes főrabbit a határőrség bocsánatké és a között azonnal szabaddá helyezte és a legnagyobb udvariassággal engedélyezte a fürdőhelyre való további utazását.

— Norman Bentwich cikke a „Times“-ben. Prof. Nirman Bentwich levelet intézett a Times-nak, amelyet a lap jeruzsálemi levelezője is igazol, hogy a tervezett Legislative Council-t úgy állítsák össze, hogy 50—50 százalékban zsidókból és arabokból álljon. Ezáltal el lehet kerülni, hogy az arabok esetleg olyan határozatokat hozzanak, amelyek ellentétben vannak a mandátum határozatokkal. Ez esetben — írja Bentwich — elejét lehet venni sok kellemetlenségnek. Hiába volna a lakosság létszáma szerint összeállítani a councilt. Ha ezt megtennék, akkor holtpontra jutna sok minden. Ha pedig a fele-fele elv mellett döntenének, annak az az előnye is volna, hogyha bármelyik fél többséget szerezne az országban, ez a paritás megmaradna. A councilnak különben is inkább tanácsadó szerepe kellene legyen, nem pedig törvényhozói és csak idők folyamán alakulhatna ki az a parlamentaris forma, amelyre az angolok gondolnak.

Reklám a temetőinkben

Amerika a korlátlan lehetőségek és a korlátolt lehetőségek hazája. Ott más fogalmak léteznek a reklámról is: így a zsidó életben is nagy szerepet játszik a reklám. Ott vannak a világhírű „csodakántorok“, ott hirdetik a tempomokat úgy, mintha ott előadásokat és nem istentiszteleteket tartanának. De, ami a legfurcsább, még a temetőket is reklámozzák. Egyik amerikai lapban például a következő hirdetést közlik:

„Bész Jiszroel temető. Magaslati, szép, száraz. Omnibuszok Newyorkból, közvetlenül a temetőig.“

Csábító szavak. Akik szeretnek szép, száraz magaslati helyen örökre megpihenni és hozzátartozóikat jó közlekedéssel megörvendeztetni, azok csak temetkezzenek ide. De még jobb a következő hirdetés:

„Bész Dávid temető. Új utak és földalatti villamos. Egy sír, csak három dollár. Nem kienc és tizenegy dollár, mint más temetőinkben. A legelőkelőbb zsidó szervezetek közül több mint 1200 nálunk vásárolt helyeket.“

Ez már „tisztességtelen verseny“. Dömping. Előkelő emberek szomszédságában lehet feküdni. És földalattin lehet kimenni. Milyen össz-komfort. Milyen nagyszerű gondoskodás még a halál után is. A feltámadásnál rögtön be lehet jönni Newyorkba földalattin. Olcsó és nem ráz.

Élvezet lehet Amerikában élni. De meghalni azt a boldogságtól nem is lehet túlélteni. Meg kell pukkadni, illetőleg meg kell halni... a gyönyörűségtől.

— Bar-micvah. A tg.-muresi orth. hitközség zsidóságának kedves családi ünnepélyben volt része a múlt héten. Prager Arnold petroleumgyáros egyetlen fia ünnepelte Bar-micvah évfordulóját és ez alkalommal a boldog szülők a szombati Mincha-ima után a harmadik szüdenél a város zsidóságának százait látták vendégül a gazdagon terített fehér asztalnál. A bar-micvah szép charifesz és megidesz druseje után Szófer Manó tg.-muresi főrabbi, Prager H. popradi főrabbi beszéltek szívhezszólan. Az utóbbi, egyéb ként a Meharam-Sik unokája és a hitközség, valamint a főrabbi felkérésére a nagy templomban is még a délelőtti folyamán gyönyörűen felépített halachikus és agadatikus dróset tartott. A bar-micvahon beszéltek még a nyiracsádi és dévai főrabbi is.

Igazi ajándék

az, ha az iskolászezonra szükséges

diák khaki szövetség

legtartósabb minőségben

feltűnő olcsón

nálunk megvásárolja

Női kabát Férfi öltöny Férfi kabát

szövetek az őszi szezonra, legújabb divatu mintákban megérkeztek

KATZ

Testvérek

Posztóáruháza Oradea, Str A Iancu 1.

— A német zsidó kulturszövetség vezetősége. Berlin. A hivatalos DNB jelenti: A titkosrendőrséggel való megegyezés után az állami népnevelési és propaganda minisztérium a zsidó kulturszövetségek vezetőjévé dr Kurt Singert nevezte ki a volt intendans és főtükárrá dr Werner Leviet, a volt közgazdasági újságíró. E felelős vezetőségnek szeptember 15-ig valamennyi zsidó művész és kulturális intézmény be kell jelentse magát, hogy tagjai lehessenek a létesített Reichsverband-nak.

— Zsidó művészek a salzburgi ünnepi játékoknál. Az ezévi híres salzburgi játékoknál, amelyen 15.000 külföldi néző vett részt és ezzel rekordszámot eredményezett, számos elsőrangú zsidó művész is szerepelt. A központban Brunó Walter dirigens állott, aki a „Don Giovanni“ és a „Szöktetés a szerájból“ című dalműveket dirigálta, azonkívül egy zenekar élén csodás Mozart-kompozíciókat adott elő. Lothar Wallenstein, a bécsi állami opera főrendezője rendezte a „Rózsagavallért“ a „Cosi fan tutte“-t és a „Fidelio“-t. Szerepeltek Lotta Schöner, Adele Kern és Emanuel List. Rendkívül nagy sikere volt Alice Ehlers-nek, aki cimbalmon adott elő „Egy óra régi muzsika“ címen Bach és Mozart darabokat. Érdekes, hogy a salzburgi ünnepi játékok 15 esztendő jubileuma alkalmából rendezett ünnepségeket, amelyeket a salzburgi játékrendező cég szervezett meg, Miklós köztársasági című különös köszönetét fejezte ki az éhunyt Hugo von Hoffmanstalnak és a salzburgi játékok szellemi atyjának Max Reinhardnak, a világhírű zsidó rendezőnek.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

— Lezajlott a jiddis tudományos intézmények nemzetköz. konferenciája Vlnában. Augusztus 18-án a jiddis tudományos intézetek konferenciája az IWO megtartott konferenciáját Vlnában, 55 delegátus jelenlétében. A megnyitó ülésen beszéltek: Salman Reisen, N. Prilutzky, dr Szypper és a híres Párisban élő festő Marc Chagall. Üdvözlő iratokat olvastak fel Abraham Reisen, H. Leiwik iróktól, Albert Einsteinól és Sigmund Freudtól, akik az IWO tiszteletbeli elnökei. Simon Dubnow professzor beszédében az IWO célkitűzéseit összehasonlította a héber egyetem céljaival. Számos referátumban világították meg az IWO céljait. Különös érdekessége volt annak az ülésnek, amely Dubnov elnöklete alatt üt össze és a zsidó történetkutatás céljait világították meg. Az élő jiddis színjátszás jövőjéről dr Michael Weichert varsói rendező beszélt. N. Prilutzky a zsidó irodalomnak a szabadságért vívott harcokban való szerepéről tartott érdekes előadást. Salman Reisen előadásából megtudtuk, hogy 367 jiddis időszakos lap jelenik meg, ezek közül 15 napilap és 316 folyóirat, amely az egész világon szerteszórtan jelenik meg. Leiwik előadásában a romániai és palesztinai jiddis irodalomról beszélt. Augusztus 25-én, vasárnap megnyitották a jiddis művészeti kongresszomot. A tárgyalások folyamán rezolúciókat fogadtak el az IWO legközelebbi munkájára vonatkozólag, valamint elhatározták, hogy igyekezni fognak odahatni, hogy jiddis iskolák létesüljenek az egész világon. Határozatot hoztak a németországi zsidóüldözések megfékezésére tárgyában, valamint a másországbeli fajüldözések tárgyában és elítélték azt, ahogy üldözik a jiddist Palesztinában. A záróbeszédet arról szölk, hogy az IWO mozgalom visszhangra talált az egész világon. A konferencia erős impulzust fog adni a jiddis további tudományos és művészi fejlődésre. Az újonnan megválasztott vezetőség a konferencia után azonnal ülést tartott, ahol elhatározták egy állandó művészeti muzeum létesítését, amelynek vezetői: Marc Chagal, Jankel Adler, Prilutzky és dr Julius Ganz lettek.

Hirdessen a „Népünk“-ben !!

PALESZTINA

A jeruzsálemi héber egyetem tevékenysége. A jeruzsálemi héber egyetem minden részletre kiterjedő jelentést juttatott el minden egyes résztvevőhöz a luzerni kongresszuson. Mivel a delegátusok és vendégek között, akik Luzernben vannak, igen sok barátja van az egyetemnek, valószínűleg sor kerül Luzernben arra, hogy megalakítsák „A héber egyetem barátainak egyesületét”, amelynek minden országban lesz egy-egy expozitúrája. Az erre vonatkozó tervezetet Frumkin (Jeruzsálem) dolgozta ki és a terv szerint 100.000 tag megszervezéséről van szó. Szeptember 8-án összeül Luzernben az egyetem kuratoriuma.

A jeruzsálemi héber egyetem geológiai szakosztálya évek óta intenzív munkát fejt ki, hogy az ország vizellátását megjavítsa és újabb források után kutasson. Gyakran előfordult, hogy előzetes geológiai kutatások után a furások kitűnő eredménnyel végződtek. Legutóbb dr. Picard kutatása alapján Ben Shemen gyermek-farm mellett kitűnő vizet találtak, amely rendkívül kedvezően befolyásolja a falu fejlődését.

A héber egyetem zoológiai és botanikai szakosztályának közreműködésével a birminghami és oxfordi egyetem tudósai alaposan átkutatják a Hule-völgyét, hogy megvizsgálják az állat és növényvilágot. A kutatás tisztára tudományos célokat szolgál, azonban kihatással lesz a Hule-vidék telepítési akcióval is.

Kirjat Anavim-ban egy új mezőgazdasági intézet alapkövét tették le, amely az ártalmas növények és állatok kutatásával és irtásának részleteivel foglalkozik. Az új intézet szoros kapcsolatban van a rechoboti kísérleti állomással.

Egy óriási cethalat fogtak. A Herzliah-tól 12 kilométerre a víz a partra vetett egy óriási cethalat. Hasonló eset már századok óta nem történt, legalább is a feljegyzésekben, vagy utleírásokban nem szerepel, mert ezek az óriási emlősök leginkább az Atlanti és Csendes óceánban találhatók. Ez a találat tehát csodálatos és fontos Palesztinai állat-isméje szempontjából. A héber egyetem az óriási állat vázát elhelyezte a zoológiai muzeumban.

A fő kormányzó megkezdte nyári szabadságát és Londonba távozott. A hírek szerint októbernél előbb nem jön vissza. Távollétében Hathorn Hall főtitkár helyettesíti. Sir Arthur Wachoupe fő kormányzó előbb Skóciába megy és onnan Londonba, hogy megbeszélje a teendőket a gyarmatügyi minisztériummal. A fő kormányzó a palesztinai lakosság körében meglehetősen népszerűségnek örvend. Ugy remélik, hogy eme népszerűsége mellett az angol kormány bizalmát is bírja és így sokáig lesz még Palesztina élén. Egy kérdés van azonban, amelyben sem az arabság sem a zsidóság nem osztja a fő kormányzó nézetét. És ez a Legislative-council kérdése. A fő kormányzó akar törvényhozó tanácsot Palesztinának, a lakosság nem akar. A zsidóság újában ugyan nem döntött a kérdésben de nem kétséges, hogy most sem változott ebbeli nézete. Az arabság nem egységes ebben a kérdésben. Így például a londoni „Dschihad” c. ujság negatív álláspontja erős befolyást gyakorolt az arab lakosságra.

A palesztinai kormány bizottságot jelelt ki a kérdés tanulmányozására, vajjon Petach Tikva város rangjára emeltessék-e. A bizottság befejezte munkálatait és emlékiratot készített el, amelyben ajánlotta, hogy Petach Tikvanak adjanak városi autonómiát.

A fő kormányzóval egyidejűleg eltávoztak az országból a zsidó vezetőférfiak is. A tulzsfolt hajókon elindultak Európa felé, hogy résztvegyenek a luzerni kongresszuson. Minden nyáron nagy a zsidó utazási kedv Palesztinában, de az ez évi utazgatás felülmul minden eddigit. 15—20.000 főre teszik azok számát, akik hajókon eltávoztak az országból. A luzerni kongresszusra csak a hivatalos zsidó személyiség eltávozott, valamennyi felelős állásban levő vezérférfi. Sokan azonban csak kifogásnak vették a luzerni napokat és régtervezett európai utjukat kapcsolták ezzel össze. Az utazás nagyon olcsó és társasutazásokkal is sokan indultak el, hogy a meleg napokat enyhébb éghajlaton töltsék. A konjunktúra jele ez a nagy utazási kedv is, mert anyagiilag tehetősek kell lenni annak, aki nagy utakra vállalkozik. Sokan nyaraltak Syriában, Cyprus szigetén, Rhodosban és mindenfelé, amerre a hajók járnak. Viszont a belföldi fürdők és nyaralók, szanatóriumok minden lehető elkövetnek, hogy magukhoz édesgessék a belföldi és külföldi pihenő vágyakat. Teljes holt-szezon van ilyenkor Palesztinában. A késő nyári napokon minden csendes. A munkások végzik szorgalmasan napi munkájukat és érdeklődéssel várják a luzerni híreket és az ősz kezdetén újból együtt lesznek azokkal, akik néhány hétre eltávoztak körükből.

Palesztinai jelentések a concilről. A „Haarez” jelentése szerint a High Commissioner Sir Artur Wachoupe fő kormányzó hozzájárult ahhoz, hogy a Legislative Council felállítását két évre elhalasszák. Az „Al Balag” c. arab lap szerint a fő kormányzó londoni útja előtt fogadta Raghel Bey Nashasibi volt jeruzsálemi polgármestert, aki biztosította a fő kormányzót, hogy az arabok nem fognak tiltakozni a legislative council felállítására ellen. Az „Al Balag” úgy hiszi, hogy Nashasibi lesz a council elnöke, ha azonban az angolok vennek át az elnöklést, akkor a volt polgármester elnöke lesz a parlamentnek.

A Jewish Agency certifikát osztálya közli, hogy a most folyó sedszere, a hozzá tartozókra vonatkozólag certifikátok kimerítették. Most már csak a következő lépésre vesznek fel előjegyzéseket, amely tartani fog 1935. októbertől 1936. márciusig.

A Beiruthban megjelenő „Alriad” c. lap, mely a maroniták lapja vezércikkét ír, amelyben azt kéri, hogy minél előbb kezdjék meg a zsidók a libanoni letelepedést, mert különben kibírhatatlan a nyomor, ha pedig a zsidók jönnek, ők a maguk energiájával, kulturájával, tőkéjével, amelyet Libanonba vinnének, a mostani kietlen országból egy tejjel mézzel folyó Kanaánt varázsolnának.

World Transport Service
Albert Klein & Co.
 International
 Shipping & Forwarding
 Agency
EXPORT **IMPORT**
 Office Opposite
 Custom House Carmelite Bldg
HAIFA P. O. B. 43 (Palestine)

Nemzetközi szállítási vállalat. Foglalkozik a szállítás minden ágazatával, Romániából és a világ minden részéből Palesztinába és onnan retour. Mindennemű megbízásokat és felvilágosításokat vállal és elintézi. — Levelezés a világ bármely nyelvén. — Képviselet minden romániai városban.

A Keren Hajessod megállapodott 42 mezőgazdasági településsel, hogy 800.000 font összegre (összesen 1.250.000 fontot investáltak) 1936-tól kezdve megkezdik ennek az összegnek a törlesztését. Az első évben körülbelül 1 százalékot törlesztettek, amely azután évről-évre növekedni fog.

Szeptember havában Hillel néven új gyógyszergyár indul meg Haifában. Az új gyár a munkásbetegségéelyzővel áll szoros kapcsolatban és úgy minőség mint árak tekintetében a külföldihez hasonló értékű gyógyszereket fog gyártani. Eddig az üzembe 4500 fontot investáltak. — A „Zori” nevű gyógyszergyár, amely Tel-Avivban működik, 4000 fontról most emelte alapítóját 7000 fontra. — „Gome” néven Tel-Avivban új gyár alakult azzal a céllal, hogy szalmafonatokat készítsen, amelyekben az italok hosszabb ideig hűvösön hidegen tarthatók. — Haifában új jéggyárat épített két zsidó vállalkozó, amely modern gépek segítségével naponta 2500 tábla jéget állít elő. — A „Fönicia” ablaküveg gyár Haifában már felmontírozta a külföldről kapott 13.500 font értékű különleges gépeit és a gyártást egy hónapon belül megkezdte. — Haifában nagy áruraktárt építenek magánvállalkozók 3000 négyzetméter területen. A vállalkozásba eddig 10.000 fontot investáltak. Októberben a vállalat megkezdte működését, amely alacsony kamatra kölcsönöket is fog folyósítani árukra.

A Mikveh Izrael-ben levő mezőgazdasági kolónia, amely rendkívül nagy szolgálatot tett eddigi működése alatt, Palesztina kolonizációja érdekében, most ünnepelte fennállásának 65. évfordulóját. Az iskolát 1870-ben létesítette az Alliance Israélite Universelle, Charles Netter iniciatívájára Jaffa közelében. Számos szakembert képzett ki eddig ez az iskola, akik jelenleg Palesztinában és Argentínában tevékenykednek. Az iskola mellett van egy internátus is, ahol jelenleg 400 embert látnak el növendékek, tanítók, munkások és hivatalnokok, akik az iskolához tartoznak.

A palesztinai vasutak hat új mozdonyt állítottak be. A mozdonyok 90 kilométer óránkénti sebességgel futnak. A kormány reméli, hogy a lokomotivok révén, amelyek 50 ezer fontsterlingbe kerülnek, sikerülni fog Palesztina vasuti teljesítményeit lényegesen megjavítani és ezzel az autobuszokhoz szokott publikumot vissza fogja tudni hódítani a vasut számára.

A Jeruzsálem melletti Kirjath Anavimban új gazdasági intézet alapkövét tették le. Az intézet a kártékony mezőgazdasági rovarok és paraziták elleni küzdelmet tűzte ki célul. Az intézet egyébként szoros kapcsolatban lesz a Jewish Agencynek Rechobotban már működő mezőgazdasági kísérleti állomásával. Az intézet élére a héber egyetem zoológusa, dr. Bodenheimer professzor kerül.

Új erdélyi export-import vállalat alakult Haifában. A satumarei Rosenfeld Rooz és Salamon szállítási cég volt cégvezetője. Klein Albert Haifába költözött, ahol World Transport Service cég alatt nagyszabású szállítási vállalatot alapított Berkes Dáviddal aki az oradeai Adler és Nádor cégnek volt évekig előnyösen ismert cégvezetője. Klein Albert évtizedekig dolgozott a szállítási szakmában és Erdélyszerte mint szolid megbízható szakembert ismerik, aki a szállítási szakma minden ágában szakember és elvállalja költözések és transportok vezetését Romániából Palesztinába. Mindennemű másféle palesztinai megbízásokat is vállal. Címe: World Transport Service Haifa P. O. B. 43. (Albert Klein & Co.)

Németország . . .

Ujra gyilkolnak az internálótáborokban

Hírek a Harmadik Birodalomból

A Sozialdemokrat című lap Prágában „Ne felejtse el” címen egy tudósítást közöl a dachau koncentrációs táborból, amely jól informált helyről a következőket közli a zsidók tragikus helyzetéről. „Leginkább a zsidókat kínozzák. Itt tombolja ki magát legjobban a hitleri antiszemitizmus, amely erősen sexuális színezetű e-helyütt és amelyet itt a rohamlegények szabadon kitombolhatják magukat. A zsidókat a legközönségesebb munkára is felhasználják, a legundorítóbb és legmegalázóbbra is, így kis kocskba fogják őket, mint az állatokat és úgy viszik a városra keresztül. A szabadonbocsátásuk is nagyon körülményes és hosszadalmas, mivel ez a Streicher birodalmához tartozik és így például a 17 nürnbergi, illetőleg fürthi zsidóból eddig hármat bocsátottak szabadon. *Őt még a táborban van, ellenben a többiek, névszerint, Benario, Goldmann, Lehrburger, Schloss, Schmitz, dr. Katz, dr. Rosenfelder, Ganz és Kohn megölettek a legbeszéltebb módon. a hozzátartozóknak megtiltották, hogy a koporsókat felnyithassák.* Így többek között a Ganz Erich elleni gyilkosság a következőképpen folyt le. Ganzot 1934 április elsején fogták el és július elsején, amikor müncheni, stadelheimi és wiessee-i rablóhadjáratakból visszatértek, szadista hajlamukat az egyes elfogottakon töltötték ki. Akkor ölték meg az egykori kommunista funkcionárust, Walter Hänischet és az említett Ganzot is. Ez az áprilisban történt gyilkosság úgy tudódott ki, hogy a hozzátartozók októberben, — tehát hónapokra rá — kapták meg az értesítést az elhunyt elégett hullájának hamujával együtt.

Kaiserlauternben megölték egy zsidót.

A 26 éves Forst nevű marhakereskedőt, aki Niederkirchenben lakott a kaiserlauterni csendőrség elfogta és bevitte Kaiserlauternbe. Ott egy örízetlen pillanatban kiugrott a rendőrség másodikemeleti szobájából és súlyosan megsebesült. Kórházba vitték, ahol rövidesen elhunyt. A városban erősen tartja magát a hír, hogy Forst nem ugrott ki az ablakon, hanem a Gestapo emberei egyszerűen kihajították azon, úgy hogy sebesülésébe meg is halt.

Riedersdorf város zsidó lakossága felszólítást kapott a hatóságoktól, hogy 24 órán belül hagyják el a város területét. Ezt az akciót páratlan terrortal hajtották végre. Körülbelül 100 SA. legény ének idején megtámadták a zsidó lakta házakat és hangtölcsérekkel folyton azt ordították: ki a zsidók! A rohamosztások Berlinből és más helységekből érkeztek. A polgármester és más személyiségek azon igyekeztek, hogy a vezetőket jobb belátásra bírják, teljesen eredménytelen maradt. Még amennyi időt sem hagyta neki, hogy a legsürgősebb rendezvényeket valamiképpen is rendezzék. Berlinbe 15 család érkezett Riedersdorfból, további sorsuk felől a legnagyobb bizonytalanságban vannak.

Más városokból is jönnek hírek arról, hogy kiüldezők a zsidó lakosságot. Ahol nem nyíltan hangoztatják a kiüldezőt, ott is olyan terror uralkodik, hogy azért más városokba kell menekülni. Rendkívül nehéz helyzetben vannak a bajorországi kis községek zsidói, akiknek még a lehetőségük sincsen meg, hogy a nagyvárosokba meneküljenek. München polgármestere kiadta a rendelkezést, hogy máshonnan érkezett zsidók letelepedhessenek a városban. Ha mégis találánának menekült zsidót a városban, úgy azt súlyos pénzbírságra ítélik és kiutasítják a városból.

Berlinben valamennyi zsidó tulajdonban

levő fagyalt szalont bezárattott a hatóság, csak azokat engedélyezi, amelyek külföldi zsidók kezében vannak.

A Reichsanzeiger nyilvánosságra hozza 61 olyan családító nevét, akik Chemnitzben elvesztették állampolgárságukat.

A Völkischer Beobachter (müncheni kiadás) 221. számában egy távirat másolatát közöl, amelyet Adolf Wagner belügyminiszter intézett Tölz fürdőhöz, amely távirat így szólt: „Üdvözlöm Tölz fürdőhely vezető-

ségét, amiért keresztülvitte, hogy nem ad többé helyet a zsidó vendégeknek. Örvendek, hogy ezentúl Tölz fürdő zsidómentes lesz és ezzel a bajor felvidéknek mintaképül szolgál.”

Hitler ügynökei Geniben.

Luzernből jelentik: Szombat este nemzeti szocialisták, akik kémszolgálatot végeztek Luzernben és főleg a németországi cionista delegátusokat ellenőrzik, több robbanó petárdát dobtak az ifjusági tömegszállításra, ahol 150 ifju van elszállásolva, akik a rend fenntartására küldettek ki. A petárdák csak anyagi kárt okoztak, sebesülés nem történt. A luzerni rendőrség a legszigorúbb vizsgálatot vezette be, hogy kikutassa a tetteseket. A luzerni lakosság, amely a legnagyobb szeretettel fogadta a delegátusokat és vendégeket, a nemzeti szocialisták legújabb merényletét a legnagyobb felháborodással fogadta.

Az aghiresi körorvos vérvádat kovácsol

Az aghiresi körorvos 9 esztendő fia megütötte a rabbi unokahugát. Az ok erre csupán az volt, mert a kislány a többi gyermek mellé állott. Dr. Sotel Károly körorvos 9 éves fia, már kiforrott antiszemita. Mert otthon egyebet sem hall, mint szidni a zsidókat. A kislány megveretése után, Goldstein Károly, a fiatal rabbi megütötte a 9 éves kislányt. Bizonyára úgy ütött rá, ahogy egy ilyen kis gyermeket meg szoktak fenyeíteni. De ez elég volt ahhoz, hogy a körorvos ur azonnal „látéletet” vétessen fel a bányaróssal. Az megállapította, hogy a „sebek” tizenkét napon belül gyógyulnak. A körorvos bevittette a rabbi Clujra, ahonnan csak az ügyészség bacsátotta szabadon és megbizta dr. Hossu törvényszéki orvosszakértőt, hogy vizsgálja meg a kislányt. A törvényszéki orvos megállapítása szerint semmiféle sérülés nem látszott a gyermekben. A körorvos viszont folyton azt hangoztatja, hogy a gyermeket a rabbi agyba-főbe verte. A szemtanúk, akiket a körorvos állított azt mondják, hogy semmiféle nagyobb sérelem a gyermeket nem érte.

Felmerül a kérdés, hogy miért e nagy hűhó, amiért egy rakoncátlan gyermeket megfenyítették enyhén? Az ok nagyon egyszerű és végtelenül szomorú. Aghires községben, amely Clujtól néhány kilométerre fekszik, már régen a legbékésebben együtt él a falu román többsége, a kisebbségekkel, közöttük az ottlakó zsidó családokkal. Amióta azonban az Erdélyi Szénbánya Rt. részvénytöbbsége Mihail és Grigore Manilescu tulajdonába került, megváltozott a helyzet. Azóta a bánya vezetősége és tisztviselő kara a legszélsőségesebb antiszemitákból került ki. A bánya fiatal mérnöke régebben az antiszemita diákszövetség elnöke volt. A mérnökök között van Corneliu Zelea Codreanu egyik öccse is. A hivatalos nosztokat

is patentírozott antiszemita agitátorok foglalták el. Így a községi jegyző, a körorvos is antiszemita.

Azóta a falu paraszt lakossága is ezeknek a befolyása alá került és lépten-nyomon kiüldezők a lakosság zsidógyűlölete. Vége lett a békés együtt működésnek román zsidó és magyar között. Főleg a zsidókat üldözik, míg most kisebb vérvád formájában folytatódna a zsidóellenes megnyilatkozások. A falu lakosai azt mondják már, bizonyára a vezetők biztatására, hogy a rabbi azért ütötte meg a kislányt, mert „vér kell a zsidóknak”. Morar Joan jegyző azt a megjegyzést teszi az eseményekhez, hogy alkalmazni kellene már a „román törvényt”.

Az aghiresi zsidó lakosság a legnagyobb nyugtalanságban él. Lépten nyomon üldözik őket, a bánya tisztviselői és a falu hivatalos körei folyton heccelik a zsidó lakosság ellen a parasztságot és ez a rabbiellenes megnyilatkozás egyik szimptomája annak a hangulatnak, amely a községet megüli.

Pogromelőtti hangulat van Aghiresen. Dr. Dunca clujmegyei prefektus szerint az incidens jelentéktelen, de ígéretet tett azért, hogy megteszi a kellő intézkedéseket.

Aghires az oradea—bucuresti fővonalon fekszik. A gyorsvonatok egy percre állanak itt meg. Benne van a kultura és forgalom centrumában. Fölötte repülőgépek járnak. Az aghiresi szénbánya a legmodernebb technikai eszközökkel millió voltos villanyáramot szállít Clujra, és szerteágazóan a környéknek. De a fény-energia termelése mellett az arra hivatottak úgy látszik szívesebben terjesztik a sötétséget. A legnagyobb emberi sötétséget. Az érthetetlen és furcsa vérvádat, amely esztelen volt és lesz az idők végtelenéig.

Jabotinsky új cionista szervezete szeptember 17-én tartja kongresszusát Bécsben

A Jabotinsky-féle új cionista szervezet prágai főkommisziáriátusa még nem készült el teljesen a szavazatok összeszámlálásával. Leadtak 35.000 szavazatot, a csehszlovákiai szavazás tehát várakozáson felül sikerült, mivel 15.000-rel több szavazatot adtak le, mint amennyire számítottak. Különösen Szlovenszkóban és Ruszinszkóban szavaztak tömegesen az NCO-ra és jellemzésül közöljük egyes helyek szavazatszámát. Így Chuston 1380, Beregszászon 1000, Bereznán 500, Jaszínán 800, Munkácson 1407, Szöllösön 550, Tescón 430. Uzhorodon 1411 szavazatot adtak le. Ez volt Pod-ruszban, viszont Szlovenszkóban Csap és környéke 370, Homonna 350, Nagykapos és vidéke 280, Mihalovce 700, Szobránc és környéke 320.

Itt említjük meg, hogy Palesztinában körülbelül 26.000 szavazatot számoltak össze, ebből Jeruzsálemben 5023, Telavivban

13.258, Petah-Tikvában 1125, Galil 1085.

Lengyelország 80 városában 100.000 szavazatot odtak le Jabotinskyre, közöttük versengett egy „vallásos zsidó pártja” is, amelynek listáján tizenhat híres lengyelországi rabbi vállalt jelölést. Varsóban 23.700 szavazatot adtak le.

Magyarországon és Erdélyben nem engedték meg a szavazást, mert a cionista hivatalos szervek elgáncsolták azt.

A kongresszus szeptember 7-én, szombaton este Bécsben nyílik meg, ahol 300 delegátuson kívül, többszáz újságíró és mintegy 5000 résztvevőre számítanak.

— Alkalom olesó szövet vásárlására Deutsch Posztóáruház, Oradea, Str. Avram Jancu 4. Helyszüke miatt hatalmas raktárát még a régi olesó áron elárusítja. Használja ki ez alkalmát

KÖZÉLET

A carei Wizo augusztus 11-én Reiter Adolfné elnöknő lakásán tartotta meg nagy számu érdeklődők jelenlétében rendes évi közgyűlést, melyet a megszokott keretből erősen kiemelt dr. Schwartz Lajos sármari orvos szabad előadása. A gyűlést Reiter Adolfné elnöknő nagyon szépen felépített üdvözlő beszéde nyitott meg, melyben ismertette azt a nehéz utat, melyet a Wizo helyi csoportjának élén megalakulásától mai napig megtett. Nord Sárika titkár meleg közvetlenséggel tartja meg ezután jelentését és bemutatja az évi mérleget, a közgyűlés egyhangú helyesléssel vette tudomásul és a számadóknak a felmentvényt megadja. Dr. Fehér Ferenc bibliai hasonlatokkal tarkított beszéde zárta be az emelkedett hangulatú gyűlést.

A targu-muresi Jung Wizo július 31-én este tartotta meg évi közgyűlést. A közgyűlésen a csoport tagjai szép számban jelennek meg, ezenkívül ott voltak még a Wizo részéről Schwartz Dezsőné és a helyi csoport részéről László Jakab. — Schwartz Magda elnök bejelenti, hogy miután eltávozik Vásárhelyről, kénytelen lemondani a további elnöklésről, megköszöni az eddigi bizalmat és kéri a leányokat, hogy dolgozzanak továbbra is intenzíven, főleg a héber nyelv tanulására helyezze a fősúlyt. — Simon Klári felolvasta a csoport beszámóját, valamint a pénzüri jelentést. Vass Sosana javaslatot tesz az új vezetőségre nézve, amelyet a közgyűlés elfogad. Négytagú vezetőséget, 16 tagú tisztkart és 16 tagú választmányt választott a közgyűlés. — Schwartz Dezsőné a Wizo csoport nevében üdvözlözi a közgyűlést, köszönti a lelépő vezetőséget és üdvözlözi az ujonnan megválasztottakat, majd László Jakab a helyi csoport nevében eredményes munkát kíván a csoportnak és felhívja figyelmüket a hebraizáció fontosságára. Végül Vass Sosana az új vezetőség nevében pár szóval köszönetet mond a távozó Schwartz Magdának munkásságáért és igéri, hogy igyekezni fognak továbbra is eredményes munkát végezni.

Gyászünnepség a cluj-i zsidókórházban. A cluj-i zsidókórház egyesület évről-évre a Jahrzeit napján hálás kegyelettel emlékezik meg néhai székelyhidai Sebestyén Dávidról, aki nagyszabású adományával és páratlan munkakészségével a zsidó kórházat nemcsak megalapította, de azt biztos alapokra is helyezte és ezen alkalommal rózza le a kegyelet adóját azokkal a támogatóival szemben, akik ebben az évben távoztak el örökre körünkől. A vasárnap, augusztus 18-án megtartott gyászülésen résztvett a város zsidó társadalmának színe-java. Az ülést Glasner Akiba főrabbi klasszikus réberséggel megírott alkalmi héber imája vezette be mely után Heves Vilmos elnök be hívta fel a közönség figyelmét arra, hogy az elhunytak iránti kegyeletet azzal mutatjuk a legjobban, ha az általuk alkotott intézményt áldozatkészséggel támogatjuk és tovább fejlesztjük. Dr. Róth Marcell egyetemi magántanár, főorvos szónoki szépségekben gazdag beszédben állított újra emléket Sebestyén Dávidnak, akinek portréját életfolyásának egyes epizódjaiból állította össze és megalapította, hogy a köz érdekében való működésének maradandó sikerrel kellett járnia, mert az elhunyt lelkes áldozatkész és odaadó volt. Dr. Neufeld Jenő rövid de tartalmas vonásokban vázolta a kórház elhunyt jöttevőinek a működését, akik dr. Jacoby Józsefné, Simon Mór, Bretter Mór, Friedmann Adolf, Halpern Márcusné, Szenes Károly és Léderer Albert Clujól, öv. dr. Kissovitz Henrikné és Pártos Adolf Turdáról, Stern Lipót Brasov és dr. Dénes Artur Uioaráról nemcsak a kórházegyesületnek de az erdélyi zsidó társadalomnak is értékes tagjai voltak és ezért elhunytuk mindannyi-

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
úgy kérje minden
posztókereskedésben
csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

brasovi posztógyár által gyártott
kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen
posztógyár termékei sem mulják felül!

unk vesztesége. A megható ünnepséget Weisz főkantor Éli Mole Rachmim imája zárta be.

A miressul-marei (Nyires) hitközség és kerületének zsidó lakossága f. hó 7-én megtartott közgyűlésén Müller Lipót rabbit egyöntetű lelkesedéssel főrabbijának választotta. Az új főrabbi, ki a petrosani főrabbi legidősebb fia, kiváló tehetsége folytán az erdélyi rabbikar méltó tagját képezi. A vidék zsidósága tehát méltán tekint várakozással az új főrabbi működése, illetve a hitélet terén kifejtendő munkássága elé. Az új főrabbi a napokban fogja állását ünnepélyes keretek között elfoglalni.

A carei orth. izr. Chevra Kadischa választmány választása tegnap, vagyis aug. 25-én lett megejtve és a következők lettek megválasztva nagy többséggel: Elnök: Weinberger Sámuel, az orth. izr. hitközség elnöke. Gondnokok: Kolb Sámuel, Schwartz Ignátz, Gottlieb Naftali, Weisz Dezső. Vél. tagok: Id. Klein József, Ungár Ferenc, Friedmann Ignátz, Schönfeld Izidor, Sándor Salamon. Spitz Sámuel, Meisels Herman, Deutsch Béla, Grün Adolf, Brül Máttyás. Pótagok: Kasztner Izrael, Grünwall Dávid.

A belackovai (Jugoszlávia) Schlesinger családban igen felemelő ünnepségek folytak le a közelmúlt napokban, amelyen oszthatlan örömmel vett részt a helység zsidósága is. A közszeretnek örvendő család most a fiatal férjhez leányát, majd Frim fiuk Bar Mizvoh-ját ünnepelte. A Bar-Mizvoh rituális funkcióit Mandel Béla főkantor látta el nagy hozzáértéssel. Az ünnepségeken beszédet mondottak: Schnabel József, Spitzer Ferenc, Deutsch Sándor és Mandel Béla.

Az aradi Hapoel Hadati a közelmúlt napokban tartotta meg közgyűlését, amelyen a következő vezetőséget választották meg egyhangulag: Elnök: Rössel Rubin, ügyvezető elnök: Neulender Eliahu, pénztárnok: Nutovits Lipót, ellenőrök: Grosz Gyula és Topf Mihály, gondnok: Wieder Jenő, titkár Sternberg Izsák. Választmány: Farkas Zoltán, Feuerstein Béla, Izrael Ferenc, Kaufmann Izidor, Simon Mayer és Wechsler Béla.

A déji izr. Nőegylet a múlt hó 18-án a Zsidó Társaskör termeiben nagysikerű jótékonycélú hangversenyt rendezett Brender Heine, a bécsi zeneakadémia művésznövendéke és Brender Rita a bécsi opera balletiskolájának növendéke közreműködésével. Mindkét művészgyermek Brender becleani gyánigazgató gyermeke. Az előadást dr. Biró Józsefné kísérte zongorán. A hangversenynek rendkívül nagy sikere volt és a közönség lelkesen ünnepelte egy a feltünő tehetséges Brender testvérpárt, mint a klasszikus játéktechnikájú Biró Józsefnét.

— Ruszinszkói zsidók kálváriája a prágai Palesztina hivatal „politikája” miatt. Munkácsról jelentik: A Palesztinai Mezőgazdák szövetsége 70 bevándorlási engedélyt küldött a pod-ruszi zsidó földművesek részére. Az alkalmas zsidókat a prágai hivatal megbízásából egy Zsitkov nevű megbízott választotta ki. A megbízottat a négy intézők félrevezették, mert csupa balold. elemeket vezettek elébe és csak néhány valóságos földművest, akinek szakértelmén kívül nem volt semmiféle „pártállásuk”. Ezeket felbízatták, hogy csak adjanak el mindent, szerezzenek utlevelet. Az indulás előtt négy családot értesítettek, hogy nem mehetnek, hármat pedig felszólítottak, hogy legyenek pontos időben Királyházán, mert indulnak Constanzán át Palesztinába. Képzelték három család kétségbeesése, amikor megtudták, hogy nem kaptak certifikátot és tíz gyerekekkel együtt ott ültek a királyházai álmóron és nem tudták mitévők legyenek. Sirtak és jajveszékáltak, mert mindenüket eladták és nem tudták, hogy mihez kezdjenek. A prágai Palesztinahivatal így romlásba döntött hét zsidó családot, akik helyett bizonyára olyan elemeknek adtak certifikátot, akik erősebb könyökkel dolgoztak, hogy kijuthassanak, vagy pedig „pártállásuk” miatt előnyben részesültek.

— Podk. Ruszi zsidóság a földreformból 1:4 százalékban részesültek, holott 15 százaléka a lakossághoz viszonyított arányszáma. Hivatalos megállapítás szerint Pod. Ruszának 725.357 lakosa van, amelyből 30.000 család jutott földhöz a földreform révén. Ha ezekhez hozzászámítjuk a családi tagok számát, úgy 120.000 lélek kapott megélhetési lehetőséget. Ezek között 156.000 holdat osztottak ki. A földhöz juttatott lakosság 86 százaléka ruszin, 10 százaléka magyar, 15 százaléka cseh, 1:4 százaléka zsidó 1 százaléka német és 0:1 százaléka egyéb nemzetiségű. Minthogy a pod-ruszi összlakossághoz viszonyítva a zsidóság arányszáma 15 százalék, így látható, hogy a földreformból ott sem részesültek a zsidók arányszámuknak megfelelően.

* Ismeri Ön a Togal-t? A Togal-tabletták azonnal ható szer rheumánál, köszvény-nél és ülőidegzsabánál (isiasz), valamint ideg- és fejfájásnál. E szer rendkívül szerencsés összetételénél fogva és azon kitünő eredmények alapján, melyet a Togal-lal kiváló orvosok, számos klinika és kórház közel husz év leforgása alatt elértek, általános elismerésre talált. A Togal a beteg anyagokat természetes uton távolítja el a testből és nagy mértékben bakteriumölő hatású is. Minden gyógyszerárban kapható.

— Képzett, fiatal nős kántor tenorbariton hanggal az őszi nagyünnepre előimádkozást vállal. Cim: lapunk kiadóhivatalában „Kántor” jellegre.

Hétről-hétre

Berlin. Diezben (an der Lahn) a zsidó árvaházat, ahol árvákat és félárvákat nevelnek, mivel az épület előtt nagyszabású zsidóellenes demonstrációk voltak, a rendőrség bezárta és az 50 árvát otthonukból elszállították. A hírt a Frankfurter Zeitung augusztus 23-iki száma közli. — A „Nassauer Volksblatt“ szerint Wiesbaden városának Schierstein nevű részében az otilakó kilenc zsidó család otthona előtt nagyszabású tüntetések voltak, ezért a rendőrség védőőrizetbe vette őket. Köztük van egy kereskedő és annak felnőtt fia, a hittan-tanító, egy esztergályos és több bőr és gabonakereskedő. — Danger, a délhannoveri NSDAF vezetője a „Germania“ c. lap aug. 24-iki száma szerint a következő rendeletet adta ki: A kormány szigorúan megtiltotta, hogy egyéni akciókat folytassanak zsidók ellen. Erre a tilalomra ezután utoljára hívom fel az illetékesek figyelmét. (A szerk. megjegyzése. Valószínűleg nem nevezhető „egyéni akciónak“ ha a zsidóknak pénzért sem akarnak élelmiszert eladni és így akarják őket éhhalálnak kitenni.) — A badeni titkos rendőrség jelentése szerint nyolc esetben letartóztattak zsidókat, akiket „fajgyalázzással“ vádolnak. Öt esetben úgy döntöttek, hogy a gyanúsítottakat átszállítják a kis-laui koncentrációs táborba. Egy esetben árja nőt is le kellett tartóztatni, mivel nem akarta belátni, hogy milyen ártalmas a viselkedése az árja fajra és arra gondolkodhattak, hogy tiltakozó megnyilatkozások fognak ebből az ügyből kifolyólag történni.

London. A „Morning Post“ interjút közöl ausztráliai levelezőjétől, amelyben megszólaltatja Lyonst, az ausztráliai miniszterelnököt, aki kijelentette, hogy Ausztrália helyzete gazdaságilag kielégítő, ép ezért a kormányzat komoly megfontolás tárgyává teszi, hogy rövidesen újabb bevándorlásra ad engedélyt. Tudvalevőleg Ausztrália jelenlegi kormányzója a zsidó Sir Isaac Isaacs.

Prága. A párisi „Hias-Ica-Immigration Trust“-nek egy alosztálya alakult meg a napokban azzal a céllal, hogy a zsidó emigrációt Csehszlovákia területén megszervezzék. A prágai Hicem komité azt a feladatot vállalja magára, amelyet eddig a német-zsidó segélykomité végzett. Ez a komité a legutóbbi két évben nagyon sokat és értékeset alkotott. A bizottság eddigi munkáját a csehszlovák kormány minden tekintetben támogatta és neki köszönhető, hogy a komité minden tekintetben megérte hivatásának.

Kopenhága. A kopenhágai zsidó hitközség kántora Leo Grabovsky egy dán fürdőhelyen tartózkodott, ahol egy saar-vidéki német nőt, aki a tengerben már a megfuladáshoz közel volt, kimentett a vízből.

Róma. Umberto Cassuto professzor, aki a héber nyelv tanára a római egyetemen, egy 15-ik századból származó képet talált, amely Maimonidest ábrázolja. Az eddig legismertebb Maimonides képet az 1774-ben megjelent „Thesaurus Antiquitatum Sacrarum“-ból reprodukálták. A most talált képnek nagy művészeti értéke van. A festmény színes és Maimonidest keleti ruhákban ábrázolja.

איט' ארמונדאקס איז'ר' הלה הראל'

No. 227—1935

וויז' קארע'ער (הראליד) ארטה' איז'ר' קולמוס'
נעמינדע זוכן פ'ר זאפארט אין שוים וויש
וועלעכער פאן 3 אנארקאנטע ארטה' רבנים
סבלות בעזיצט. אונר זוגליד ערשטמלאסטיגער
בעל חפילה איז'ר. רעפּלעקטאַנטע וואללען
איהרע אפערטע אן אבינאן אדרעס איז'ר זענדען.
שפּעטן ווערדען נור דען אפּעפּטירט' פּערגימיט
נ' שופּטים תרציה לפ'ס הראלי יצ'ו

ה'ס ירא נאני

שבת וויינבערגער

נאמיר

פרעזיס

Zsidó humor

Reb Chacse és Reb Sije beszélgetnek

Reb Chacse: Mit szól hozzá, ledoktoráltam...

Reb Sije: Mi az, hogy „ledoktoráltam“? Tudtommal maga kedves Chacse, két faskolát és három tánc-iskolát járt...

Reb Chacse: Lehet, hogy nem jártam sok iskolát, főképpen nem jártam Pesten az iskolában, azért nem is tudok annyit, mint a „Hacsek és Sajó“ szerzője, akinek megbízásából a „reggel“ című lap nem engedi, hogy Chacsek

Reb Sije: Nem engedi, hogy én Sije legyek? Mi közöm nekem a „Sajó“-hoz? Tudtommal, Sajó az egy folyó, amelyik Magyarországon van, meg a „sajó“ az egy kutya, amelyik ugat, de mi közöm nekem ehhez, aki születésem óta egyszerű Sije vagyok? Így hívott már nagyanyám is és a rebem is ezen a címen ütött nagyokat rám, amikor blicceltem a chéderből. Én egy egyszerű és becsületes Sije vagyok... wos ist dos Sajó?...

Reb Chacse: Mi az, hogy maga egy egyszerű Sije? Egy tuleszgyerű Sije. Maga, de azért merénót kapott maga is. Ezentul nem lesz egyszerű Sije, hanem „Reb Sije“, minthogy én is Reb Chacse leszek...

Reb Sije: De jó is nekem és ezentul így fognak felhívni?...

Reb Chacse: Hova felhívni? Tudtommal magát csak a rendőrségre szokták hívni... és nem a lájnoláshoz...

Reb Sije: Hát nem is hívnek fel, engem meghívnek most a nagyünnepre, hogy előimádkozzam...

Reb Chacse: Maga előimádkozik? Röhhögni kell Reb Sijekém, hogy maga imádkozni fog, hát mi maga, egy kántor? Tudtommal maga eddig egy kontár volt. Egy nagy kontár minden dologban. Talán kincs van a torkában?

Reb Sije: Kincs van bizony — attól nem tudok énekelni. Kántor vagyok, mégpedig a javából. Most is elmegyek oda, ahol tavaly előimádkoztam. Ott hívatott el magához a rabbi és három dologra figyelmetztetett.

Reb Chacse: Talán arra, hogy ne vigye el az ezüst gyertyatartót...

Reb Sije: Eszetokja reb... reb... a három dolog az volt, hogy a villát csak evésnél használjam (hangvillát cholik), jól emlékezzem a szavakra, ne mondjak egy szót kétszer és végül, hogy ne csak nagyünnepken imádkozzam...

Reb Chacse: Hát mikor még, talán egész éven át?...

Reb Sije: Nem tudom, mit hallott az a rabbi, de jó volt, hogy figyelmeztetett, hogy hétköznap is szok imádkozni.

Reb Chacse: Akkor maga jó nagyünnepi előimádkozó, mert hiszen van ezek között sok, aki máskor sem elő, sem utóimádkozást nem csinál...

Reb Sije: No, de addig van időnk, inkább hallotta azt, hogy melyik a kedvenc dala Hitlernek és melyik az erdélyi orth. Központi Irodának?

Reb Chacse: Hogy jön egyik a másikhoz, nem értem...

Reb Sije: Majd megérti, ha megmondom. Hitler legkedvesebb dala: a Horst Wessel dala, a Központi Irodánál pedig folyton csak a „Herszt Wesel“-t fuvolázzák.

Reb Chacse: Ki fuvolázza azt?... Tudtommal most sofárt kell fujni és azt is fujja minden rendes zsidó ember...

Reb Sije: No, no, ne mondja, minden rendes ember, mert például az agudisták most nem szívesen hallgatják...

Reb Chacse: Miért nem hallgatják szívesen? Azok nem zsidók?

Reb Sije: Dehogyan nem. De amióta a satui főrabbi azt mondta, hogy az Aguda olyan, mint egy sófár, amelyet egy tisztátalan állatból vettek, azóta kollektíven em-

lékeket ébreszt ez a sófár, különösen Elulban, amikor reggelente hallgatni kell...

Reb Chacse: Hát inkább hallgatom azt, mint a maga bolondságait... Reb Sije... De különben is én nem hallgatom, hanem olvasok.

Reb Sije: Mit olvas maga olyan igyekezettel?

Reb Chacse: Amit a lucernásba mondotak...

Reb Sije: A lucernásba? Hát ott mi csoda dolgokat mondanak? Talán Luzernben?...

Reb Chacse: Persze, persze, a Luzernbe, ahol a zsidók győztek...

Reb Sije: Hát ott harc volt, zsidók és nem zsidók között?...

Reb Chacse: Dehogyan voltak ott nem zsidók. Csak vallásosak voltak és nem vallásosak. És megszavazták a szombatot...

Reb Sije: A szombatot? Tudtommal már a Szináj hegyen megszavazták ezt a szombatot, meg a kósert...

Reb Chacse: De ezt még jóvá kellett hagyni a cionistáknak is... ezért harcolt a mizrachi...

Reb Sije: Jaj de jó, jaj de jó, tehát ezentul lehet tartani a szombatot, megengedte a világszervezet. Kitiűnő. És fogják tartani ezt az ortodox hitközségi vezértérfiak is...

Reb Chacse: Maga hüje Sijekém. Hát létezik egy olyan fórum a világon, amely imponáljon azoknak az ortodox vezetőknek, hogy megtartsák a szombatot? Előbb fog pájeszt hordani és strámliba járni 10z.000 chalu, mint a zsidó vallás legfőbb megmentői a sok hitközségi szombatot nem tartó „korifeus“...

Reb Sije: Ez nem akar talán cáizálni?...

Reb Chacse: Ez nem célzás, ez teitelálat...

Reb Sije: Ebben maradunk. Azért gut sabbesz. Mi tartsuk csak a „Nápunk“-et és a szombatot...

Reb Chacse: Gut sabbesz...

Házasság. Moskovits Izidor oradeai textilkereskedő leánya, Rella és Steier Ernő aradi kereskedő szeptember elsején Oradeán házasságot kötöttek.

— 40 besszarábai zsidó család lett hajléktalan. Sculeti, besszarábai községben nagy tüzvész pusztított. A tüzvész csaknem az egész kis várost elpusztította, köztük 40 zsidó család lakóháza is porig égett. Negyven zsidó családból volt számos jómódu is, akik teljesen elszegényedtek a tüzvész által. Eheznek és a legnagyobb kétségbeeséssel néznek a tudósok elé. Egyelőre még egy fedél sincs, amely alá menekülhetnének családjukkal együtt, az idő viszontagságai elől. A sculeti hitközség nagyszabású segélyakciót indított be a tüzkárosultak javára és az ország nagyobb zsidó centrumaiban gyűjtési akciókat kezdeményeztek, hogy a tönkretett existenciáknak valami segínyt juttassanak. Főképpen a cernaui hitközség indított be nagyszabású segélyakciót, amely bizonyára sikerrel fog vezetni.

— Heint, volt osztrák miniszter cikke az osztrák palesztinai forgalom emelése érdekében. A „Neues Wiener Journal“-ban Heint v. miniszter hosszabb cikket közöl arról a kereskedelmi kapcsolatokról, amely a köztársaság és Palesztina között fennáll. Ausztriának nagy szükséglete van délgülmölcsökben, másrészt az osztrák cikkeknek is versenyképesnek kell lenni az ottani piaccon. Szükséges volna esetleg egy külön Palesztinai kiállítás létesítése, nem csak a rendes Wiener Messen való részvétele. Mindkét ország nagy hasznát látna egy kimélyített kereskedelmi kapcsolatból. Eddig a cikk. A bécsi lapok megjegyzik, hogy amíg Ausztria is részben a „fajteoretikusok“ birodalma lesz, addig nehezen lehet abban bízni, hogy kiápiúl a kívánt forgalom a két ország között.